

Onderzoek Steunpunt Mantelzorg Utrecht

Wat hebben mantelzorgers nodig?

-
Onderzoeksrapport

labyrinth onderzoek & advies

Utrecht, juni 2015
M.M. Hootsen, MSc

Dit onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van U Centraal – Steunpunt Mantelzorg Utrecht

© Copyright 2015, Labyrinth Onderzoek & Advies
Archimedeslaan 16
3584 BA Utrecht

T: 030 2627191
E: info@labyrinthonderzoek.nl
W: <http://www.labyrinthonderzoek.nl>

Alle rechten voorbehouden

Niets uit deze uitgave mag - door iemand anders dan de opdrachtgever - worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming.

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	4
1. INLEIDING	7
ONDERZOEK ONDER MANTELZORGERS	7
DOEL	7
DOELGROEP	7
METHODE	7
RESPONS – 290 BRUIKBARE VRAGENLIJSTEN.....	8
LEESWIJZER	9
2. RESULTATEN	10
2.1. ALGEMENE ACHTERGRONDGEGEVENS VAN DE MANTELZORGERS	10
2.2. DE NAASTE EN VERLEENDE MANTELZORG.....	12
2.3. ERVAREN ZORGZWAARTE EN COMBINATIE MANTELZORG MET ANDERE TAKEN	19
2.4. ONDERSTEUNING: ONTVANGT MEN DE STEUN WAAR BEHOEFTE AAN IS?.....	25
2.5. VERLICHTEN	31
2.6. VERSTERKEN.....	31
2.7. VERBINDEN	38

Samenvatting

Inleiding

Onderzoek onder mantelzorgers

In opdracht van Steunpunt Mantelzorg Utrecht, is een onderzoek uitgezet onder Utrechtse mantelzorgers. Het centrale thema van het onderzoek is “Wat hebben Utrechtse mantelzorgers nodig om de mantelzorg goed te kunnen doen en het vol te kunnen houden?”. Met het onderzoek dienen de wensen en noden van mantelzorgers in Utrecht in kaart gebracht te worden, om zodoende het beleid en de werkwijze van Steunpunt Mantelzorg hierop aan te laten sluiten.

Methode en respons

Voor dit onderzoek is een compacte kwantitatieve vragenlijst ontwikkeld. Een deel van de mantelzorgers is benaderd via een schriftelijke vragenlijst die met een uitnodigingsbrief per post is verstuurd. Het was tevens mogelijk de vragenlijst online in te vullen. Naast 600 vragenlijsten die toegestuurd zijn aan de mantelzorgers, zijn circa 900 vragenlijsten uitgezet onder diverse samenwerkingspartners van Steunpunt Mantelzorg binnen de gemeente Utrecht. In totaal zijn er circa 1500 vragenlijst verspreid. In totaal is er 290 bruikbare respons binnengekomen.

Algemene (achtergrond)kenmerken mantelzorg en naaste

Achtergrondgegevens van de mantelzorgers en hun naaste

Van de respondenten is 70% vrouw en 30% man, met een gemiddelde leeftijd van 62,5 jaar. In totaal 19% van de respondenten bestaat uit migranten (14% niet-westers en 5% westers). Het merendeel van de respondenten zorgt voor hun partner (45%) of (schoon)ouder(s) (36%). Het meest genoemde ziektebeeld van de naasten is ‘dementie’ (29%), gevolgd door chronische gewrichtsklachten of gewrichtsslijtage (27%) en ‘niet aangeboren hersenletsel’ (eveneens 27%). Van de mantelzorgers zorgt 42% voor een naaste die bij hen in huis woont, 29% voor een naaste die in een zorginstelling woont/ begeleid woont en 23% voor een naaste die op zichzelf woont.

Sinds wanneer verleent men mantelzorg en hoeveel uur per week wordt hieraan besteed?

Ruim de helft van de respondenten verleent al voor langere tijd mantelzorg: 27% zorgt reeds zes tot tien jaar voor hun naaste en 37% zelfs al langer dan tien jaar. Het aantal uur dat per week aan de mantelzorg besteed wordt wisselt sterk. 36% is hier per week tien uur of minder aan kwijt en 40% juist meer dan 20 uur per week. Mantelzorgers van naasten die bij hen in huis wonen besteden relatief meer tijd aan de mantelzorg: 46% van hen is hier 40 uur of meer per week aan kwijt.

Ervaren zorgzwaarte en combinatie mantelzorg met andere taken

Ervaren zorgzwaarte

De mantelzorgers zijn gevraagd om op een schaal van 1 tot 10 aan te geven hoe zwaar zij het (mentaal en/of fysiek) vinden om de zorg aan hun naaste te verlenen. Hierbij gold: 0 is ‘helemaal niet zwaar’ en 10 is ‘veel te zwaar’. De mantelzorgers blijken de mantelzorg overwegend zwaar tot zeer zwaar te vinden. De gemiddelde waarde op deze schaal bedraagt 6,71. De mantelzorgers die niemand hebben om hulp aan te vragen ervaren de zorg relatief vaker als (zeer) zwaar. Verder blijken mantelzorgers van naasten die bij hen in huis wonen de zorg eveneens relatief vaker als (zeer) zwaar te ervaren.

Combinatie mantelzorg met andere taken

71% combineert de mantelzorg met andere taken, zoals betaald werk (32%) of onbetaald werk (25%). In totaal 49% van de mantelzorgers heeft enige moeite met het combineren van hun zorgtaken en dagelijkse activiteiten en 23% heeft hier veel moeite mee.

Ondersteuning: ontvangt men de steun waar behoefte aan is?

De respondenten is de vraag voorgelegd aan welke vormen van ondersteuning zij behoefte hebben.

Voor de vier ondersteuningsvormen waar het meest behoefte aan is, geldt het volgende:

- 📍 54% heeft behoefte aan een goede samenwerking met de arts, verpleging en/of thuiszorg - 46% van hen ontvangt deze ondersteuning nog niet;
- 📍 54% heeft behoefte aan een (verwen)dag voor de mantelzorger - 55% van hen ontvangt deze ondersteuning nog niet;
- 📍 48% heeft behoefte aan hulp bij de mantelzorg door familieleden of vrienden - 46% van ontvangt deze hulp nog niet;
- 📍 46% heeft behoefte aan erkenning van de arts, verpleging en/of thuiszorg. Van hen ontvangt 47% dit nog niet.

Voor alle voorgelegde vormen van ondersteuning geldt dat minimaal 46% van degenen die hier behoefte aan hebben deze vorm van ondersteuning nog niet ontvangt. Onder de groep mantelzorgers die eerder aangaf niemand te hebben om hulp aan te vragen bedraagt dit percentage zelfs minimaal 63%.

Verlichten, versterken en verbinden

28% heeft niemand om hulp aan te vragen

28% van de mantelzorgers heeft niemand aan wie zij hulp kunnen vragen bij het geven van mantelzorg indien zij dit nodig zouden hebben. Verder wil 18% van de mantelzorgers niet om hulp wil vragen en durft 17% hier niet te vragen.

Hoe is men beter in staat goede zorg te geven en het langer vol te houden?

Mantelzorgers is de vraag voorgelegd op welke wijze zij beter in staat zijn om goede zorg te geven en het vol te houden. Hieruit blijkt dat het voor hen met name belangrijk is om naast de mantelzorg dingen te doen die hen energie geven, waaronder sport, een uitje, kunst etc. (door 56% genoemd). Tevens geeft 33% aan dat zij hier beter toe in staat zijn indien zij een betere balans kunnen vinden tussen de mantelzorg en andere taken. Daarnaast zou het volgens 23% helpen (meer) inzicht te hebben in het ziektebeeld van hun naaste zodat zij hier beter mee om kunnen gaan.

Verschillen hierin tussen subgroepen

- 📍 Bij meerdere voorgelegde aspecten om beter in staat te zijn om goede zorg te geven en het vol te houden blijkt dat mantelzorgers die de zorg als (zeer) zwaar ervaren hier meer behoefte aan hebben;
- 📍 Vrouwen geven iets vaker dan mannen aan dat ze hiertoe beter in staat zijn indien zij naast de mantelzorg dingen doen die hen energie geven (59% t.o.v. 49%);
- 📍 Mannen geven wat vaker aan dat zij hiertoe beter in staat zijn indien zij over meer kennis beschikken over hoe zij praktische zorghandelingen uit kunnen voeren (24% t.o.v. 13%);

- Mantelzorgers die nog maar kort (korter dan vier jaar) mantelzorg verlenen, geven relatief vaak aan beter in staat te zijn om goede zorg te geven en het vol te houden wanneer zij over meer kennis beschikken hoe praktische zorghandelingen uit te voeren (28% t.o.v. 14% (4-10 jaar) en 13% (langer dan 10 jaar));
- Ook geeft deze groep vaak aan dat zij hiertoe beter in staat zijn indien zij inzicht hebben in het ziektebeeld van hun naaste, zodat zij hier beter mee om kunnen gaan (33%);
- Dingen doen die hen energie geven wordt relatief veel genoemd door mantelzorgers van mensen met dementie (66%);
- Mantelzorgers met chronische gewrichtsklachten of gewrichtsslijtage noemen relatief weinig het antwoord 'ik inzicht heb in het ziektebeeld van mijn naaste, zodat ik daar beter mee om kan gaan' (15%).

Contact met andere mantelzorgers

64% geeft aan op dit moment geen contact te hebben met andere mantelzorgers. Van hen verwacht 70% ook dat dit hen niet zou steunen als mantelzorger. Toch geldt voor 19% van de mantelzorgers dat zij op dit moment geen contact hebben met andere mantelzorgers, terwijl zij wel denken dat dit hen zou steunen. Mantelzorgers van mensen met dementie geven vaker aan dat zij contact hebben met andere mantelzorgers (45% t.o.v. 27% (niet aangeboren hersenletsel) en 24% (chronische gewrichtsklachten of gewrichtsslijtage)).

Een op de drie mantelzorgers geeft aan (ook) andere nieuwe contacten op te willen doen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om contacten met mensen met dezelfde interesse of mensen in de buurt.

Behoeftte aan deelname aan gespreksgroep

Wanneer er een gespreksgroep wordt georganiseerd over bijvoorbeeld het ziektebeeld van de betreffende naaste, zou 59% hier (misschien) aan deel willen nemen.

Verschillen hierin tussen subgroepen

- Mantelzorgers jonger dan 55 jaar zeggen veel vaker hier aan deel te willen nemen dan de oudere mantelzorgers.
- Vrouwen geven wat vaker aan hier (misschien) aan deel te willen nemen dan mannen (62% t.o.v. 50%).
- Mantelzorgers die langer dan 10 jaar mantelzorg verlenen geven wat minder vaak aan deel te willen nemen aan een gespreksgroep.
- Mantelzorgers van mensen met dementie geven het meest aan hier (misschien) behoefte aan te hebben (69% t.o.v. 55% (chronische gewrichtsklachten of gewrichtsslijtage) en 52% (niet aangeboren hersenletsel)).

In contact komen/blijven met andere mantelzorgers

65% blijkt geen behoefte te hebben om met andere mantelzorgers in contact te komen/blijven, tegenover 35% die hier wel behoefte aan hebben.

Mantelzorg het belangrijkste onderwerp van gesprek?

Ruim een derde (35%) is van mening dat de mantelzorg het belangrijkste onderwerp van gesprek zou moeten zijn. De overige 65% is van mening dat dit niet zo zou moeten zijn.

1. Inleiding

Onderzoek onder mantelzorgers

In opdracht van Steunpunt Mantelzorg Utrecht, is een onderzoek uitgezet onder circa 1.500 Utrechtse mantelzorgers. Het centrale thema van het onderzoek is “Wat hebben Utrechtse mantelzorgers nodig om de mantelzorg goed te kunnen doen en het vol te kunnen houden?”.

Doel

Met het onderzoek dienen de wensen en noden van mantelzorgers in Utrecht in kaart gebracht te worden, om zodoende het beleid en de werkwijze van Steunpunt Mantelzorg hierop aan te laten sluiten.

De ervaringen en behoeftes van mantelzorgers zijn belangrijk bij:

- Bepalen van (gemeente)beleid met betrekking tot mantelzorg
- Ontwikkelen van het cursus- en activiteiten aanbod voor mantelzorgers
- De scholing die Steunpunt Mantelzorg Utrecht verzorgt voor beroepskrachten die in aanraking komen met mantelzorg

Doelgroep

Het onderzoek richt zich op mantelzorgers die woonachtig zijn in de Gemeente Utrecht. Veel van deze mantelzorgers vallen in de categorie van 55 jaar of ouder. Mantelzorgers die zelf niet in de gemeente Utrecht woonachtig zijn, maar waarvan de naaste wel in gemeente Utrecht woont, vallen ook binnen de scope van dit onderzoek.

Methode

Kwantitatieve vragenlijst

Labyrinth heeft in nauwe samenspraak met, en met de input van de opdrachtgever een vragenlijst ontwikkeld die een kwantitatieve basis heeft (gesloten vragen), met op een aantal punten ruimte voor open ‘anders namelijk’ antwoorden of open toelichting. Conform de opdracht diende de vragenlijst op 2 pagina’s (1A4) afgedrukt te kunnen worden. Om dit te bereiken is de vragenlijst compact en beknopt gehouden.

In deze kwantitatieve vragenlijst zijn de volgende onderdelen opgenomen:

- Achtergrondvragen over de mantelzorger
- Vragen over de naaste voor wie men zorgt en de verleende mantelzorg
- Ervaren zorgzwaarte en de combinatie van mantelzorg met andere taken
- Ondersteuning: ontvangt men de steun waar men behoefte aan heeft?
- Verlichten
- Versterken
- Verbinden

De onderdelen ‘verlichten’, ‘versterken’ en ‘verbinden’ vormen de kern van het huidige beleid m.b.t. informele zorg. Om deze reden heeft Steunpunt Mantelzorg hier vragen over opgenomen. Hieronder volgt een beknopte toelichting van deze begrippen:

- Verlichten - ondersteuning die de zorg lichter, beter hanteerbaar maakt;
- Versterken - ondersteuning die de mantelzorgster sterker, meer weerbaar maakt;
- Verbinden - ondersteuning die erop gericht is om mantelzorgers en bij hen betrokken personen aan elkaar te verbinden ten behoeve van betere samenwerking en sociale steun.

Mixed mode: schriftelijk en online

Voor het veldwerk is gebruik gemaakt van een schriftelijke vragenlijst die met een uitnodigingsbrief per post is verstuurd. Steunpunt Mantelzorg beschikt over een bestand met circa 600 adressen van mantelzorgers waaronder de vragenlijst is uitgezet. Deze respondenten hebben een brief ontvangen met een bijgevoegde papieren vragenlijst. Deze vragenlijst konden zij in een bijgevoegde retourenvelop terugsturen. Daarnaast kregen de respondenten de mogelijkheid om de vragenlijst online in te vullen. Hiertoe is in de online applicatie van Labyrinth een toegankelijke online vragenlijst geprogrammeerd. Voordeel van de gecombineerde inzet van beide methoden is de mogelijkheid die respondenten hiermee kregen om te kiezen welke methode zij prefereren, wat een positieve invloed heeft op de respons. Opdrachtgever heeft ervoor gekozen tussentijds geen reminder te sturen. Naast 600 vragenlijsten die toegestuurd zijn aan de mantelzorgers uit het adressenbestand van de opdrachtgever, zijn circa 900 vragenlijsten uitgezet onder diverse samenwerkingspartners van Steunpunt Mantelzorg binnen de gemeente Utrecht. In totaal zijn er circa 1500 vragenlijst verspreid.

Werving van respondenten

De opdrachtgever heeft zelf zorg gedragen voor de werving van respondenten middels het aangeleverde adresbestand en het benaderen van relevante organisaties die het onderzoek hebben verspreid binnen hun netwerk. Hierbij hanteerde de opdrachtgever de volgende aanpak: Aan zeven deelnemende organisaties in de Stedelijke Werkgroep Mantelzorg is om medewerking gevraagd voor het uitzetten van de enquête. Van deze organisaties hebben uiteindelijk vijf zorgverlenende organisaties in Utrecht meegewerkt en totaal 700 enquêtes uitgezet onder de eerste contactpersonen van hun cliënten: Axion Continu (alle locaties stad Utrecht + specifiek op locatie Tolsteeg, Careyn (locatie Roosendaal), Vecht en IJssel (locatie Hof van Transwijk), Amerpoort (alle locaties stad Utrecht). Omdat bekend is dat migrantengroepen minder reageren op schriftelijke vragenlijsten, is in verschillende groepen onder 50 deelnemers van Marokkaanse en Turkse afkomst extra aandacht gevraagd voor het invullen van de vragenlijst.

Respons – 290 bruikbare vragenlijsten

In totaal zijn er 314 (nagenoeg) volledige vragenlijsten binnengekomen. Op basis van de 4-cijferige postcode van de respondenten is geanalyseerd binnen welke wijk in Utrecht zij woonachtig zijn. Een deel van de respondenten bleek niet in Utrecht te wonen. Bij deze respondenten is gekeken of hun naaste wel in Utrecht woonachtig is. In het geval zowel de mantelzorgster als de naaste niet in Utrecht woonachtig bleek te zijn, zijn hun antwoorden niet meegenomen in de analyse en voorliggende rapportage. Dit bleek bij 24 respondenten het geval te zijn, waarmee de totale bruikbare respons uitkomt op 290. Het bruto responspercentage komt hiermee uit op 21%, het netto responspercentage bedraagt 19%. Van deze 290 mantelzorgers hebben 224 (77%) de vragenlijst schriftelijk geretourneerd en 66 (23%) online (zie tabel 1).

Tabel 1: Responsoverzicht

	Aantal	(respons)percentage
Totaal binnengekomen vragenlijsten	314	21% (van 1500)
Respondenten zelf en hun naaste beide niet woonachtig in Gemeente Utrecht	- 24	
Totaal bruikbare respons	290	19% (van 1500)
Waarvan schriftelijk	224	77% (van 290)
Waarvan online	66	23% (van 290)

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2013

Leeswijzer

Na de samenvatting en deze algemene inleiding, worden de resultaten van dit onderzoek in hoofdstuk 2 weergegeven. Achtereenvolgens komen alle gestelde vragen en antwoorden van de respondenten aan bod.

Toelichting tabellen en figuren:

- * Door afrondingsverschillen kan het voorkomen dat totalen niet precies op 100% uitkomen;
- * n = het aantal respondenten dat de vraag heeft beantwoord, dit kan per vraag iets verschillen;
- * Indien respondenten meerdere antwoorden op een vraag konden geven kan het zijn dat de totale percentages niet uitkomen op 100%, maar dat dit hoger is. Het gaat immers om het percentage van de *respondenten* dat iets vindt, niet om het percentage van het aantal *antwoorden* dat gegeven is. Indien het gaat om een vraag waar meerdere antwoorden mogelijk zijn (multipiele respons), dan wordt dit aangeven bij de betreffende figuurtitel. Daarnaast wordt in de bron van de betreffende tabel of figuur vermeld wat het gemiddeld aantal antwoorden per respondent is.
- * Hoewel het aantal mantelzorgers dat aan deze vragenlijst heeft meegedaan aardig groot is (ca. 300), dienen de resultaten met enige voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd en gegeneraliseerd naar de totale populatie mantelzorgers. Dit omdat de mantelzorgers zijn geworven via bekende kanalen van Steunpunt Mantelzorg. Er is dus geen sprake van een zuivere steekproef. Tevens kunnen de achtergrondkenmerken van de ondervraagde mantelzorgers afwijken van de totale populatie mantelzorgers in Utrecht (denk aan de verdeling over de wijken van Utrecht). Om voorgaande redenen dienen generalisaties naar de totale populatie mantelzorgers met voorzichtigheid te worden gedaan en zijn getoonde vergelijkingen tussen subgroepen slechts indicatief.

2. Resultaten

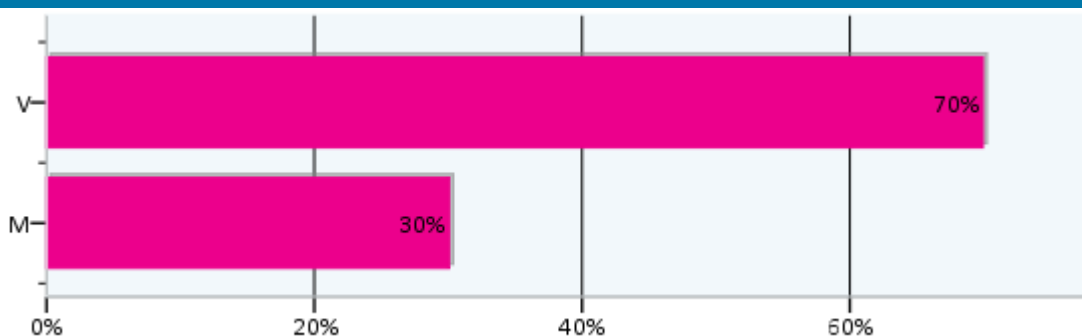
2.1. Algemene achtergrondgegevens van de mantelzorgers

In deze paragraaf worden enkele achtergrondkenmerken van de mantelzorgers weergegeven.

Geslacht en leeftijd mantelzorgers

Van de respondenten is ruim tweederde vrouw (70%) en ongeveer een derde man (30%) (zie figuur 1).

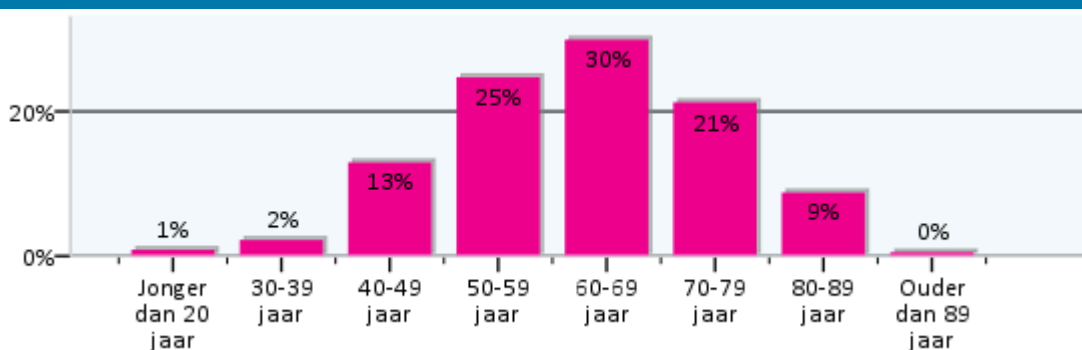
Figuur 1: Wat is uw geslacht? (n=286)

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

Zoals vooraf ingeschat door Steunpunt Mantelzorg bestaat een groot deel van de ondervraagde mantelzorgers uit 55-plussers. Uit figuur 2 blijkt dat slechts 16% van de respondenten jonger is dan 50 jaar en dat slechts 3% jonger is dan 40 jaar. Iets minder dan twee derde (60%) is 60 jaar of ouder. De gemiddelde leeftijd van de mantelzorgers bedraagt 62,5 jaar.

Figuur 2: Wat is uw leeftijd? (n=289)

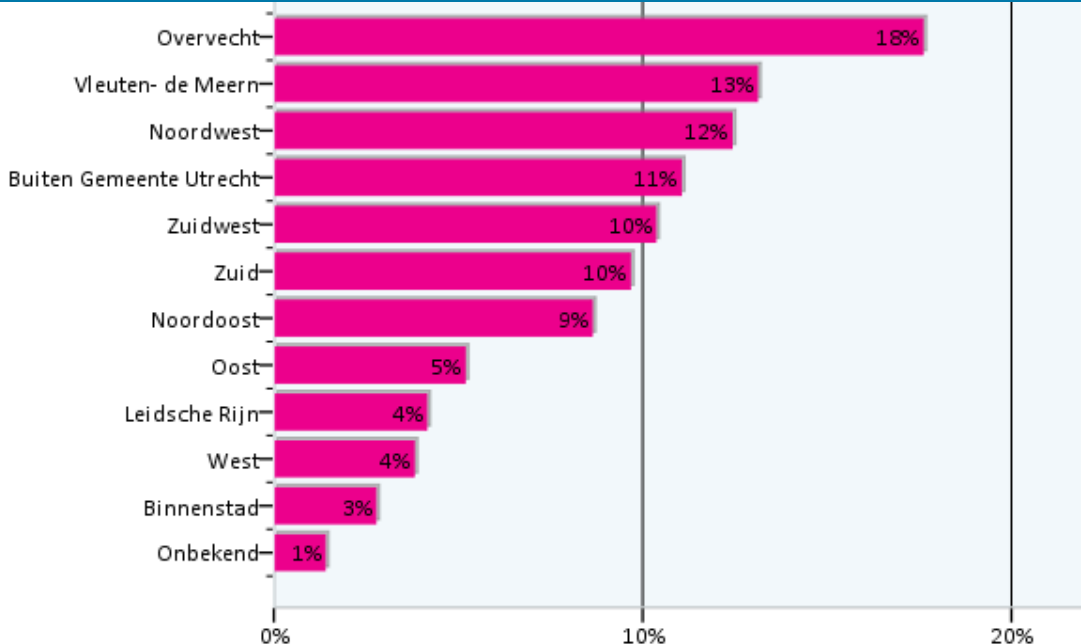
Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

Waar wonen de mantelzorgers?

Op basis van de 4-cijferige postcode van de respondenten is geanalyseerd binnen welke wijk in Utrecht zij woonachtig zijn. Een deel van de respondenten bleek niet in Utrecht te wonen. Bij deze respondenten is gekeken of hun naaste wel in Utrecht woonachtig is. In het geval zowel de mantelzorger als de naaste niet in Utrecht woonachtig bleek te zijn, zijn hun antwoorden niet meegenomen in de analyse en voorliggende rapportage.

Figuur 3 geeft de verdeling van de respondenten over de verschillende Utrechtse wijken weer. Relatief de meeste mantelzorgers zijn woonachtig in de wijk Overvecht (18%), gevolgd door Vleuten-de Meern (13%) en Noordwest (12%). Het minst vertegenwoordigd in de respons zijn mantelzorgers die woonachtig zijn in de wijken Binnenstad (1%), West (4%), Leidsche Rijn (4%) en Oost (5%).

Figuur 3: In welke wijk wonen de mantelzorgers? Gebaseerd op 4-cijferige postcode van de mantelzorgers (n=290)

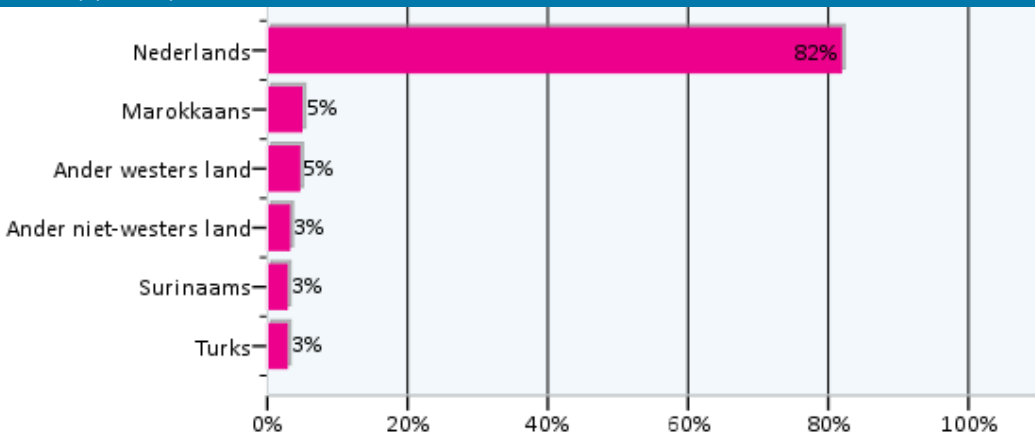

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

Etniciteit mantelzorgers

Op basis van het geboorteland van de respondent zelf en diens ouders, is de etniciteit van de respondenten in kaart gebracht. Voor de gehanteerde indeling is de gangbare CBS-definitie gebruikt. Uit figuur 4 blijkt dat de overgrote meerderheid bestaat uit autochtone Nederlanders (82%). In totaal valt 14% van de ondervraagde mantelzorgers binnen de groep 'niet-westerse allochtoon', waarvan het merendeel Marokkaans, Turks of Surinaams is. Tevens heeft 5% van de respondenten een etnische achtergrond van een anders westers land. De totale groep mantelzorgers met een etnische achtergrond anders dan de Nederlandse komt hiermee uit op 19%.

Figuur 4: Etniciteit respondenten (gebaseerd op het geboorteland van hun ouders volgens CBS-definitie) (n=286)

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

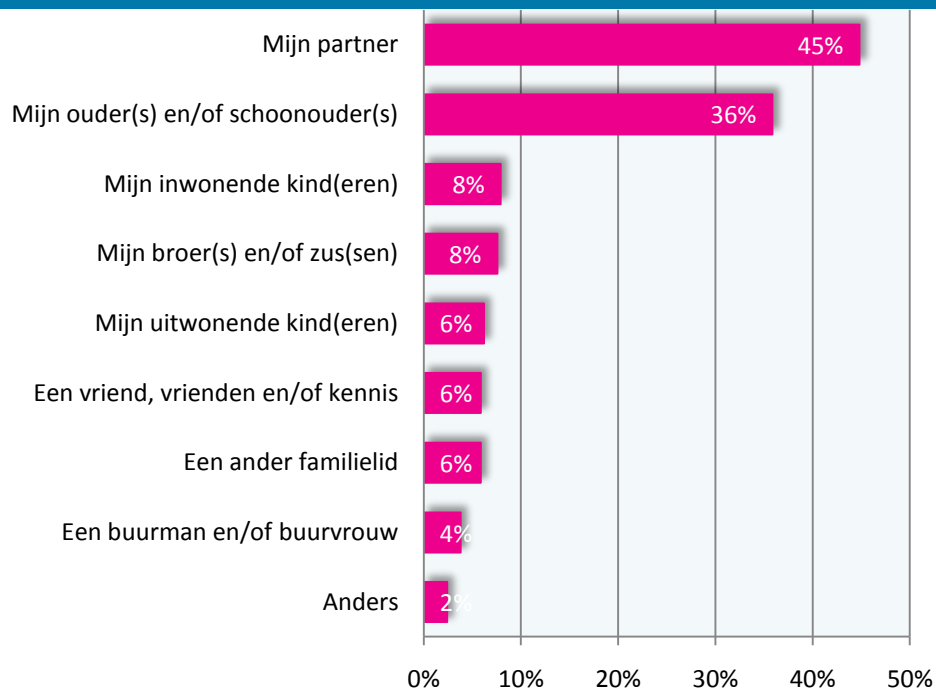
2.2. De naaste en verleende mantelzorg

Naast enkele achtergrondvragen over de mantelzorgers zelf zijn enkele vragen gesteld over de naaste aan wie zij mantelzorg verlenen.

Voor wie zorgen de mantelzorgers?

Het merendeel van de respondenten zorgt voor hun partner (45%) of (schoon)ouder(s) (36%). Daarnaast zorgt 20% voor hun thuiswonende kinderen, uitwonende kinderen of andere familieleden. In totaal 10% zorgt voor vrienden, kennissen of burens (zie figuur 5).

Figuur 5: Voor wie zorgt u? (meerdere antwoorden mogelijk) (n =290) *Multipele respons

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

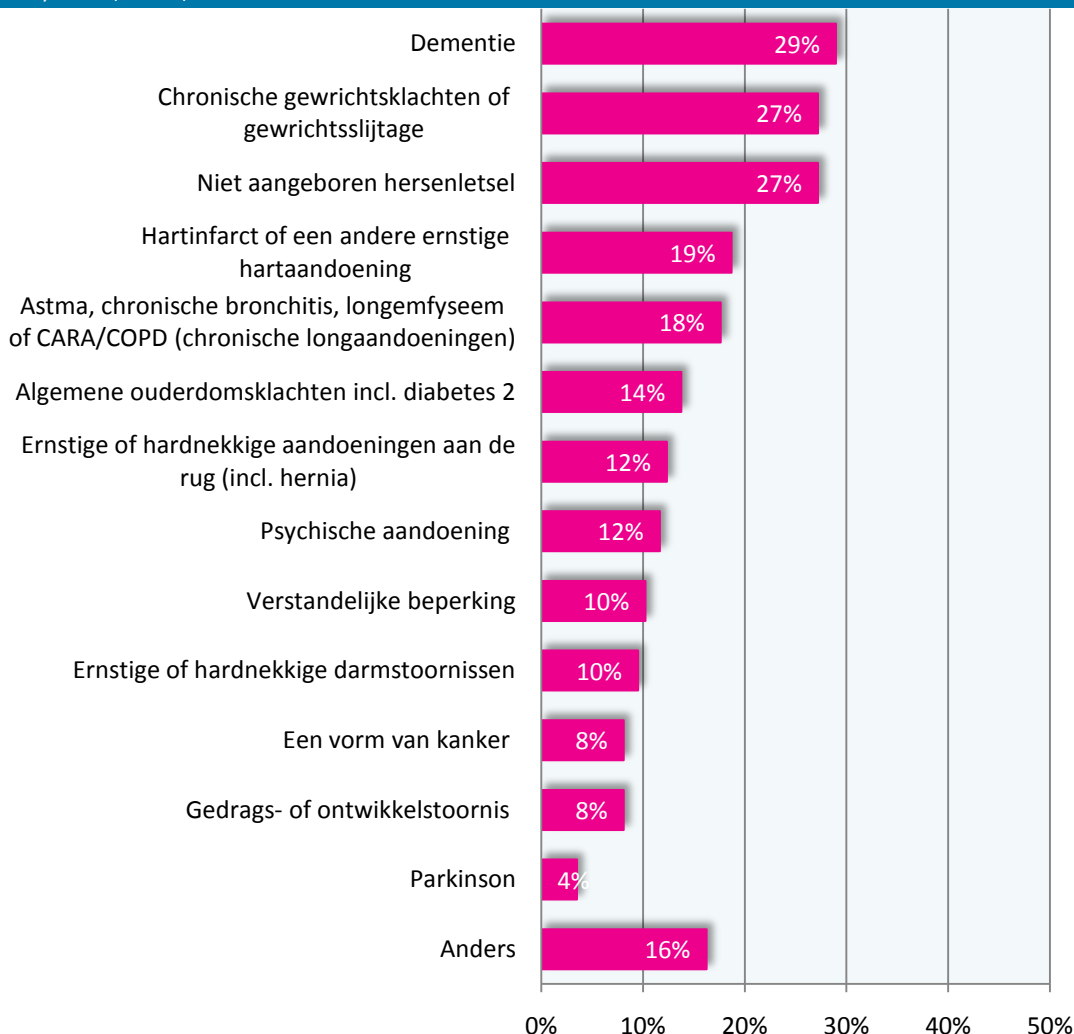
*Respondenten konden meerdere antwoorden geven op deze vraag. Gemiddeld heeft men 1,20 antwoord gegeven

Ziektebeelden van de naasten

De verdeling van de ziektebeelden van de personen voor wie de mantelzorgers zorgen is weergegeven in figuur 6. Het meest genoemde ziektebeeld is 'dementie', waaronder Alzheimer, vasculaire dementie, Lewy Body Dementie en Frontotemporale Dementie. Ruim een kwart van de ondervraagde mantelzorgers (29%) zorgt voor iemand met een vorm van dementie. Daarnaast zorgt 27% voor een naaste met chronische gewrichtsklachten of gewrichtsslijtage, bijvoorbeeld reuma, of artrose. Bij eveneens 27% van de betreffende naasten is er sprake van 'niet aangeboren hersenletsel', waaronder de gevolgen van een beroerte, hersenbloeding, herseninfarct of TIA.

De mantelzorgers konden meerdere antwoorden geven op deze vraag, omdat de naasten meerdere ziektebeelden kunnen hebben. Gemiddeld gaf men 2,13 antwoorden (ziektebeelden) op deze vraag. Ruim de helft (61%) vulde bij deze vraag twee of meer ziektebeelden in.

Figuur 6: Welk ziektebeeld heeft de persoon waarvoor u zorgt? (meerdere antwoorden mogelijk) (n =283) *Multipele respons

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

*Respondenten konden meerdere antwoorden geven op deze vraag. Gemiddeld heeft men 2,13 antwoord gegeven

**10 mensen noemden bij anders, namelijk: Parkinson, voor deze 10 is een nieuwe categorie aangemaakt.

***Meerdere mensen noemden 'algemene ouderdomsklachten' of specifieke verschijnselen hiervan, waardoor een aparte categorie 'algemene ouderdomsklachten' is opgenomen, inclusief diabetes type 2.

Drie meest genoemde ziektebeelden uitgelicht

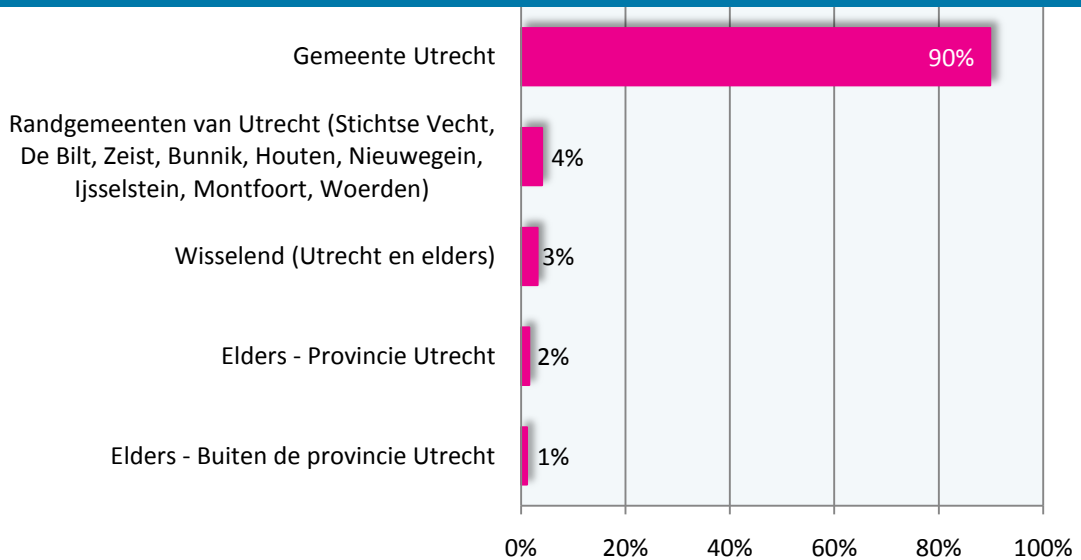
In het vervolg van dit rapport worden de antwoorden van een aantal vragen uitgesplitst op ziektebeeld. Hierbij geldt dat de drie meest genoemde ziektebeelden worden uitgelicht, te weten (1) Dementie (82 keer genoemd), (2) Chronische gewrichtsklachten of gewrichtsslijtage (77 keer genoemd) en (3) Niet aangeboren hersenletsel (77 keer genoemd).

In een aantal gevallen komen deze drie ziektebeelden gecombineerd voor, waardoor hier rekening mee gehouden dient te worden bij de interpretatie van deze uitsplitsingen op ziektebeeld. Van mantelzorgers van mensen met niet aangeboren hersenletsel geven 2 respondenten aan dat de persoon voor wie zij zorgen ook last heeft van chronische gewrichtsklachten en dementie. In 13 gevallen gaat het om een combinatie van niet aangeboren hersenletsel en chronische gewrichtsklachten. In 14 gevallen gaat het om een combinatie van niet aangeboren hersenletsel en dementie. Een combinatie van chronische gewrichtsklachten en dementie wordt 13 keer genoemd.

Woonsituatie en woonplaats naasten

De overgrote meerderheid (90%) van de betreffende naasten is woonachtig in de Gemeente Utrecht (zie figuur 7). Daarnaast woont 4% van hen in een van de randgemeenten van Utrecht en woont 2% elders in de provincie Utrecht. Een enkeling woont buiten de provincie Utrecht. Daarnaast bleek een aantal naasten op wisselende locaties te wonen. Mogelijk pendelen zij heen- en weer tussen verschillende familieleden die voor hen zorgen of worden ze een gedeelte van de tijd in een zorginstelling opgenomen.

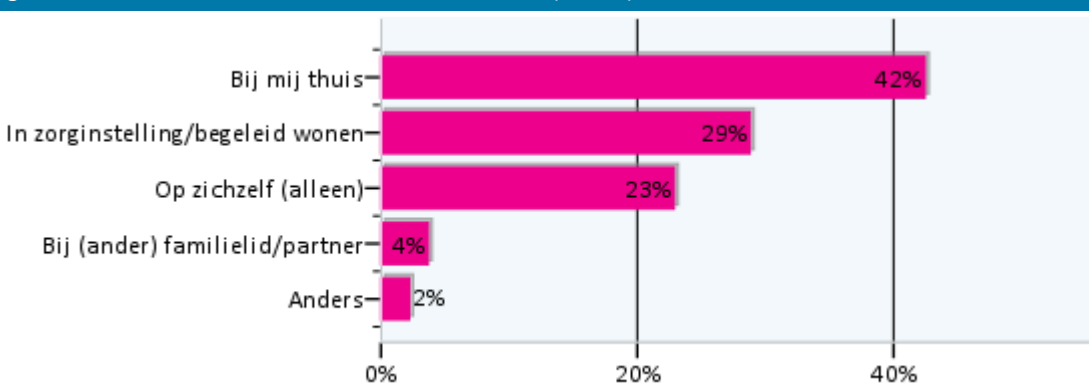
Figuur 7: In welke plaats woont degene voor wie u zorgt? (bewerkt tot gemeente-niveau) (n =223)

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

Ruim tweevijfde van de mantelzorgers zorgt voor een naaste die bij hen in huis woont (42%). Verder woont 29% in een zorginstelling/ begeleid wonen. Iets minder dan een kwart van de naasten van de mantelzorgers (23%) woont op zichzelf (zie figuur 8).

Figuur 8: v7 Wat is de woonsituatie van uw naaste? (n=271)

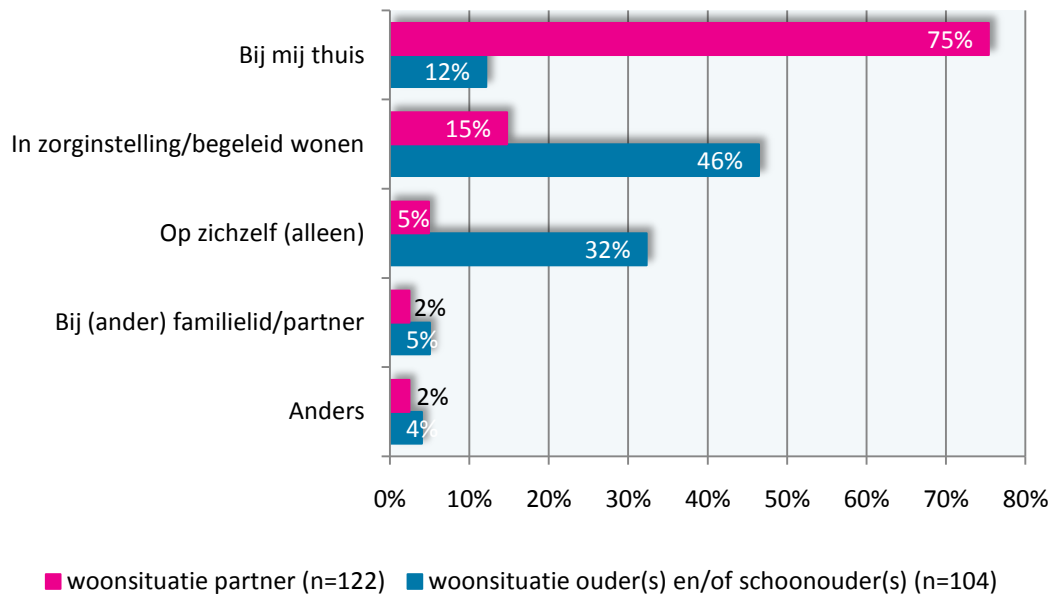

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

Woonsituatie - uitsplitsingen

In figuur 9 is de woonsituatie uitgelicht voor mantelzorgers voor hun partner zorgen en mantelzorgers die voor hun (schoon)ouder(s) zorgen. Hieruit blijkt, in de lijn der verwachting, dat bij de mantelzorgers die voor hun partner zorgen de betreffende naaste relatief vaak (75%) bij hen in huis woont. Voor mantelzorgers die voor hun (schoon)ouders zorgen geldt dat deze (schoon)ouders juist relatief vaak in een zorginstelling woonachtig zijn of begeleid wonen.

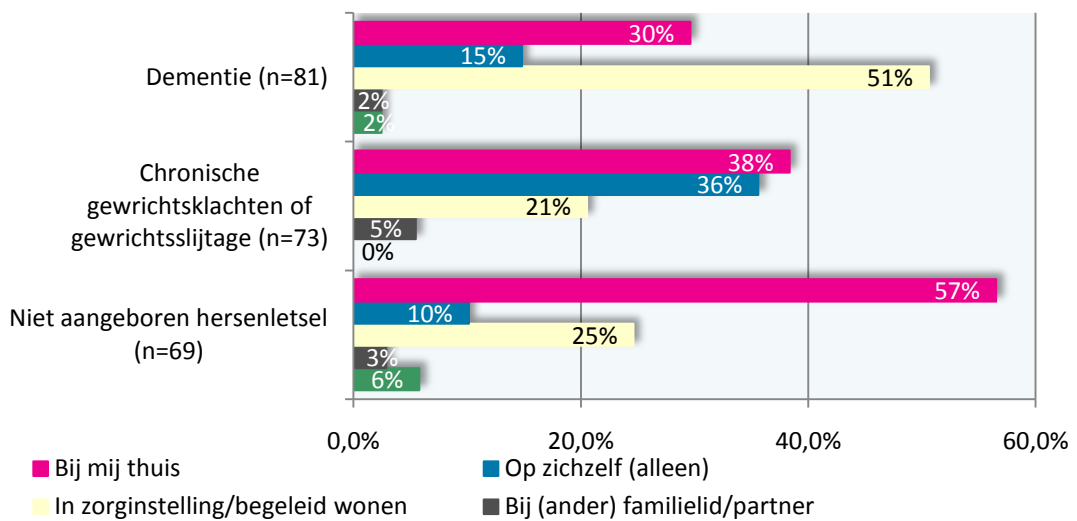
Figuur 9: v7 Wat is de woonsituatie van uw naaste? - uitgesplitst naar mantelzorgers die voor hun partner of ouder(s) en/of schoonouders(s) zorgen (n= 122 en 104)

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

In figuur 10 is de woonsituatie uitgelicht voor mantelzorgers van naasten met de drie meestgenoemde ziektebeelden. Hieruit blijkt dat de naasten met niet aangeboren hersenletsel relatief vaker thuis wonen (57%, t.o.v. 42% van de totale groep). Verder wonen de naasten met dementie relatief vaak in een zorginstelling/begeleid wonen (51% t.o.v. 29% van de totale groep). Voor zowel de naasten met dementie als de naasten met niet aangeboren hersenletsel geldt dat zij relatief minder vaak op zichzelf wonen (respectievelijk 15% en 10%) ten opzichte van de totale groep (23%). Naasten met chronische gewrichtsklachten of gewrichtsslijtage wonen daarentegen relatief vaker op zichzelf (36%) dan de totale groep.

Figuur 10: v19 Wat is de woonsituatie van uw naaste? – Uitgesplitst naar ziektebeeld (n= 69-81)

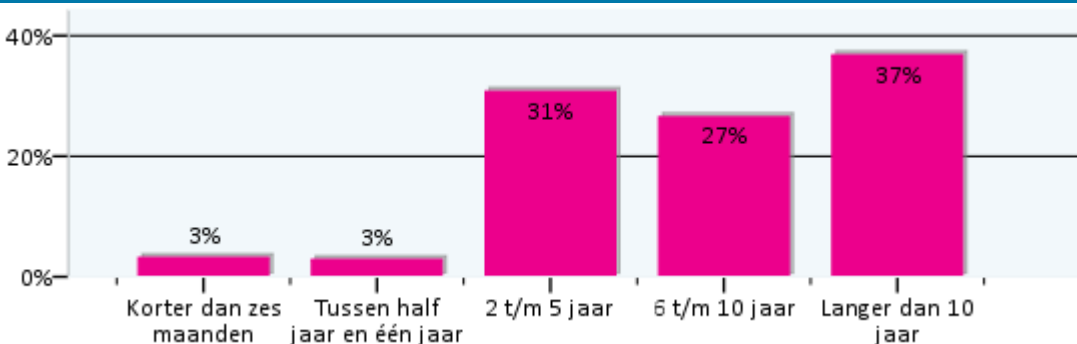

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

Sinds wanneer verleent men mantelzorg en hoeveel uur per week wordt hieraan besteed?

Ruim de helft van de respondenten verleent al voor langere tijd mantelzorg: ruim een kwart (27%) zorgt reeds zes t/m tien jaar voor hun naaste, terwijl ruim een derde (37%) zelfs al langer dan tien jaar mantelzorg verleent. Een groepje van 6% is maximaal een jaar geleden begonnen aan het verlenen van mantelzorg (zie figuur 11).

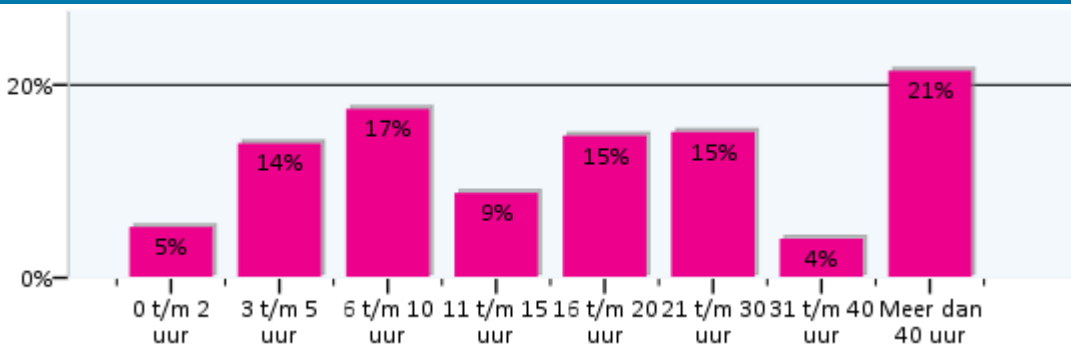
Figuur 11: Hoeveel jaar geeft u al mantelzorg? (n=283)

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

Het aantal uur dat per week aan de mantelzorg besteed wordt wisselt sterk. Ruim een derde (36%) is per week tien uur of minder kwijt aan de verleende mantelzorg. Daarentegen is 40% juist meer dan 20 uur per week hieraan kwijt. Iets minder dan een kwart (21%) besteedt zelfs meer dan 40 uur per week aan de mantelzorg (zie figuur 12). Gemiddeld zijn de mantelzorgers 37 uur per week kwijt aan de verleende mantelzorg.

Figuur 12: Hoeveel uur per week besteedt u ongeveer aan de mantelzorg (n=253)

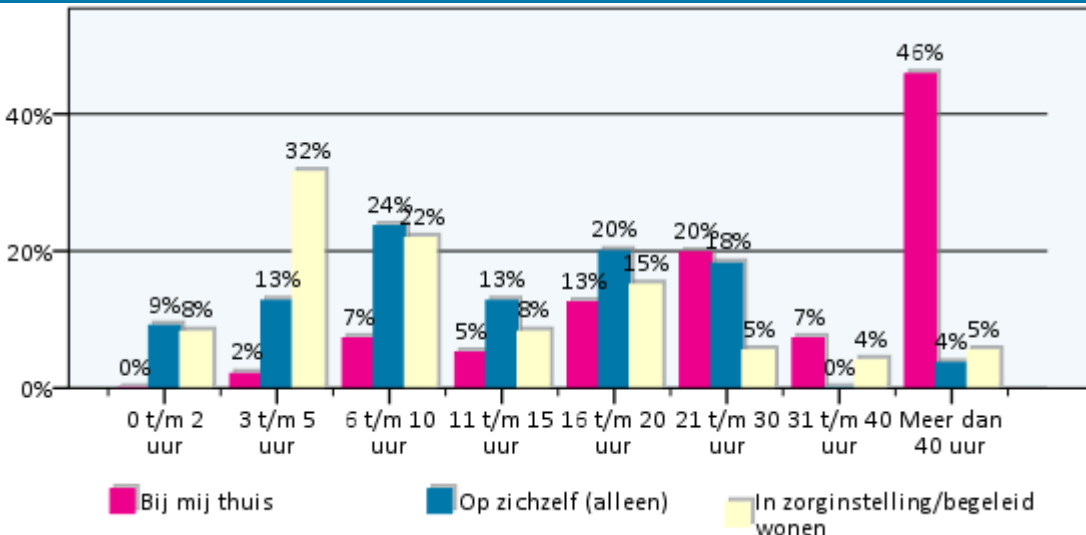
Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

Aantal uur per week mantelzorg - uitsplitsingen

In figuur 13 is het aantal uur dat men per week aan mantelzorg besteedt uitgesplitst naar de woonsituatie van de betreffende naasten. Hieruit blijkt dat mantelzorgers van naasten die bij hen in huis wonen relatief meer tijd besteden aan de mantelzorg. Bijna de helft (46%) van deze groep geeft aan dat zij 40 uur of meer per week aan de mantelzorg besteden, terwijl dit percentage bij naasten die op zichzelf wonen of in een zorginstelling/begeleid wonen respectievelijk 4% en 5% bedragen.

Voorgaande is ook duidelijk terug te zien in de gemiddelde uren per week. Mantelzorgers die voor een naaste zorgen die bij hen in huis woont besteden gemiddeld 69 uur per week aan de mantelzorg. Voor mantelzorgers van naasten die op zichzelf wonen bedraagt dit gemiddelde per week 15 uur. Mantelzorgers van mensen die in een zorginstelling wonen of begeleid wonen besteden gemiddeld 13 uur per week aan de mantelzorg.

Figuur 13: Hoeveel uur per week besteedt u ongeveer aan de mantelzorg – uitgesplitst naar woonsituatie naaste (n=55 - op zichzelf/alleen, 73 - in zorginstelling/begeleid wonen - 96 (bij mij thuis)).

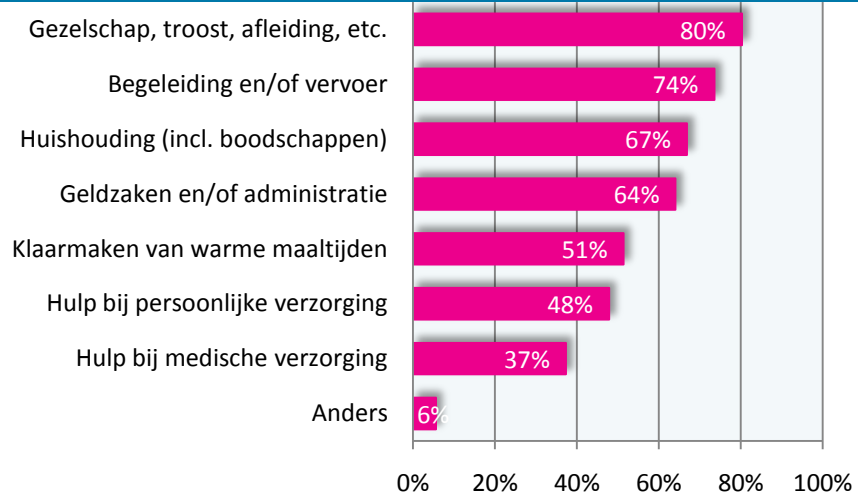

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

Waaruit bestaat de verleende mantelzorg?

De overgrote meerderheid van de respondenten geeft aan dat de mantelzorg die zij verlenen (onder meer) bestaat uit gezelschap, troost, afleiding etc. (80%) en begeleiding en vervoer (74%) (zie figuur 14). Hulp bij de huishouding (inclusief boodschappen) wordt ook veel genoemd (door 57%) evenals geldzaken en/of administratie (64%). De meer uitvoerende zorgtaken (hulp bij persoonlijke verzorging en hulp bij medische verzorging) worden door respectievelijk 48% en 37% van de mantelzorgers genoemd.

Figuur 14: Waaruit bestaat de mantelzorg die u verleent? (meerdere antwoorden mogelijk) (n =284)
*Multipele respons

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

*Respondenten konden meerdere antwoorden geven op deze vraag. Gemiddeld heeft men 4,27 antwoord gegeven

2.3. Ervaren zorgzwaarte en combinatie mantelzorg met andere taken

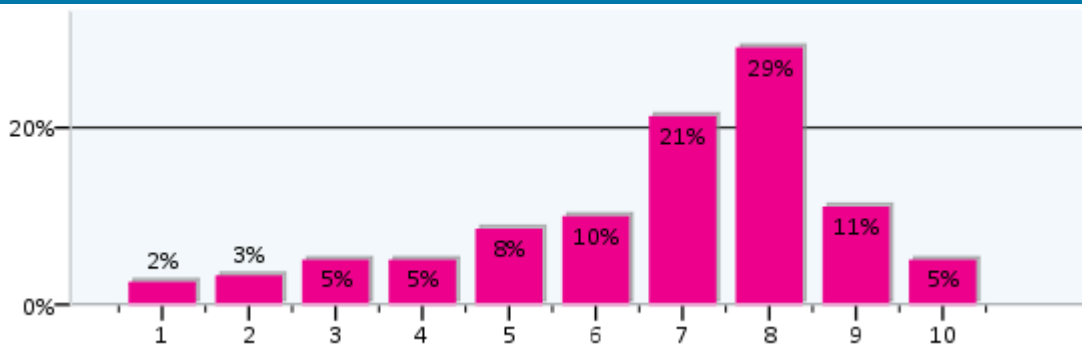
De mantelzorgers is een aantal vragen voorgelegd over ervaren zorgzwaarte en de combinatie van mantelzorg met andere taken.

Ervaren zorgzwaarte

De mantelzorgers is gevraagd om op een schaal van 1 tot 10 aan te geven hoe zwaar zij het (mentaal en/of fysiek) vinden om de zorg aan hun naaste te verlenen. Hierbij gold: 0 is 'helemaal niet zwaar' en 10 is 'veel te zwaar'.

Hoewel de mantelzorgers uiteenlopend antwoorden op deze vraag, blijken zij de mantelzorg overwegend zwaar tot zeer zwaar te vinden. Tweederde (66%) vulde bij deze vraag de waarde 7 of hoger in. Daarentegen zijn er ook mantelzorgers die de zorg (helemaal) niet zwaar vinden. Zo geeft 11% een waarde van 3 of minder (zie figuur 15). De gemiddelde waarde op deze schaal bedraagt 6,71.

Figuur 15: Kunt u hieronder op een schaal van 1 tot 10 aangeven hoe zwaar u het (mentaal en/of fysiek) vindt om zorg aan uw naaste te geven? Hoe dichterbij de '0', hoe minder zwaar u de zorg vindt. En hoe dichterbij de '10', hoe zwaarder u de zorg vindt. 0 is 'helemaal niet zwaar' en 10 is 'veel te zwaar' (n=283)

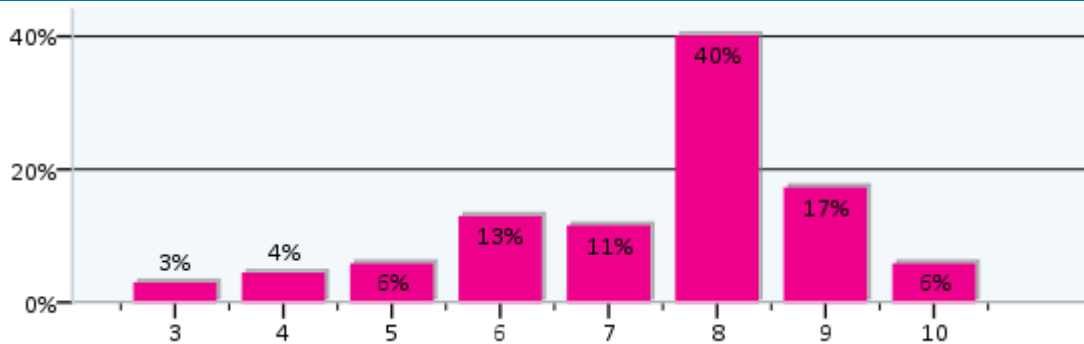
Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

Ervaren zorgzwaarte - uitsplitsingen

De ervaren zorgzwaarte van mantelzorgers, is uitgesplitst op een aantal mogelijk relevante achtergrondkenmerken van de mantelzorgers en hun naaste.

Uit een nog niet getoonde vervolgvraag (zie paragraaf 2.5. Verlichten), blijkt dat 28% van de mantelzorgers aangeven dat zij niemand hebben om hulp aan te vragen. De ervaren zorgzwaarte is in onderstaande figuur uitgelicht voor deze 28% mantelzorgers. Hieruit blijkt dat deze groep mantelzorgers die niemand hebben om hulp aan te vragen de zorg relatief vaker als zwaar ervaren. Bijna tweederde (63%) geeft de score 8, 9 of zelfs 10 op deze schaal, ten opzichte van 45% onder de totale groep mantelzorgers.

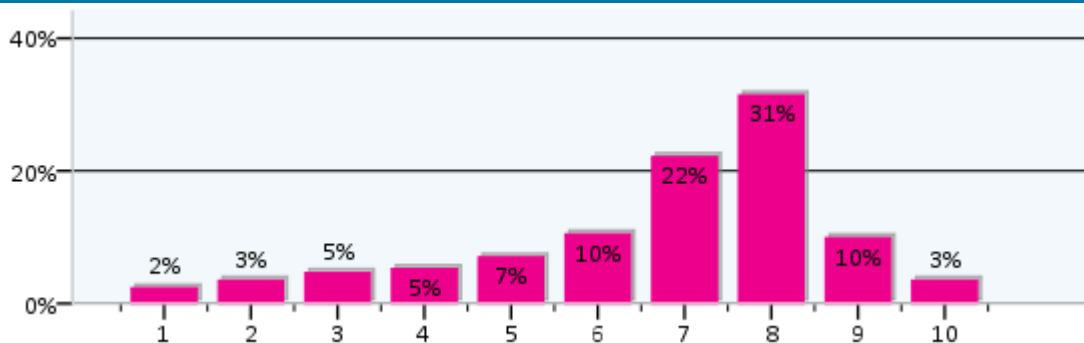
Figuur 16: Ervaren zorgzwaarte (0 is 'helemaal niet zwaar' en 10 is 'veel te zwaar') - Alleen de 28% mantelzorgers die eerder aangaven niemand te hebben om hulp aan te vragen (v16_1) (n=70)

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

Uit een nog niet getoonde vervolgvraag (zie verderop in deze paragraaf onder het kopje 'combinatie mantelzorg met andere taken'), blijkt dat veel mantelzorgers de mantelzorg combineren met andere taken. De ervaren zorgzwaarte is in onderstaande figuur uitgelicht voor mantelzorgers die de mantelzorg combineren met betaald werk, onbetaald werk, opvoeding van kinderen of meer mantelzorg voor een ander persoon. Hieruit blijkt dat de ervaren zorgzwaarte van deze groep mantelzorgers grotendeels overeenkomst met de antwoorden van de totale groep mantelzorgers.

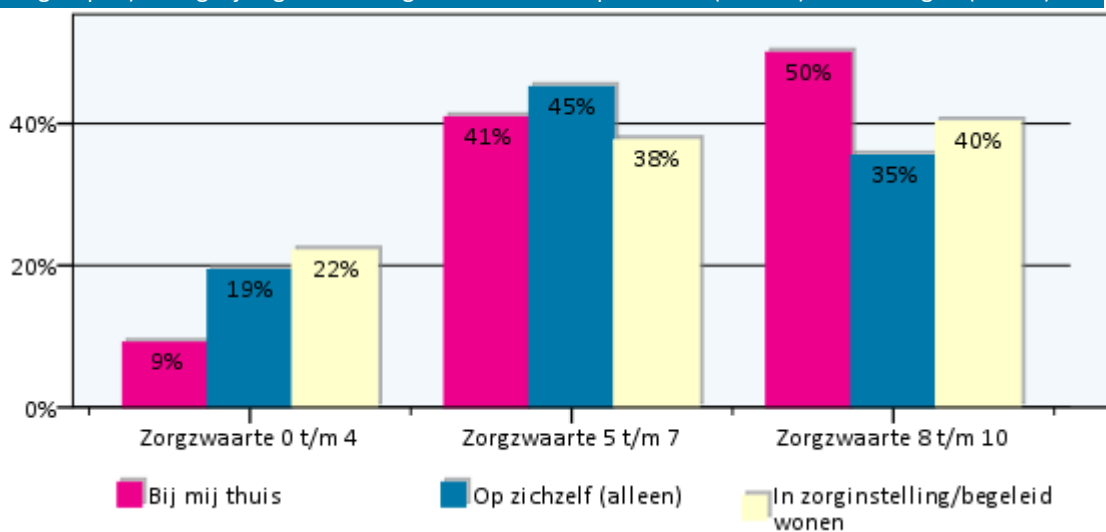
Figuur 17: Ervaren zorgzwaarte (0 is 'helemaal niet zwaar' en 10 is 'veel te zwaar') – alleen mantelzorgers die aangaven de mantelzorg te combineren met betaald werk, onbetaald werk, opvoeding van kinderen of meer mantelzorg voor een ander persoon (n=172)

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

In figuur 18 is de ervaren zorgzwaarte uitgesplitst naar de woonsituatie van de naaste. De schaal van ervaren zorgzwaarte is hierbij gecategoriseerd in drie groepen. Hieruit blijkt dat mantelzorgers van naasten die bij hen in huis wonen de zorg relatief vaker als (zeer) zwaar ervaren (categorie zorgzwaarte 8 t/m 10) en wat minder vaak als (helemaal) niet zwaar (categorie zorgzwaarte 0 t/m 4) in vergelijking met de andere groepen.

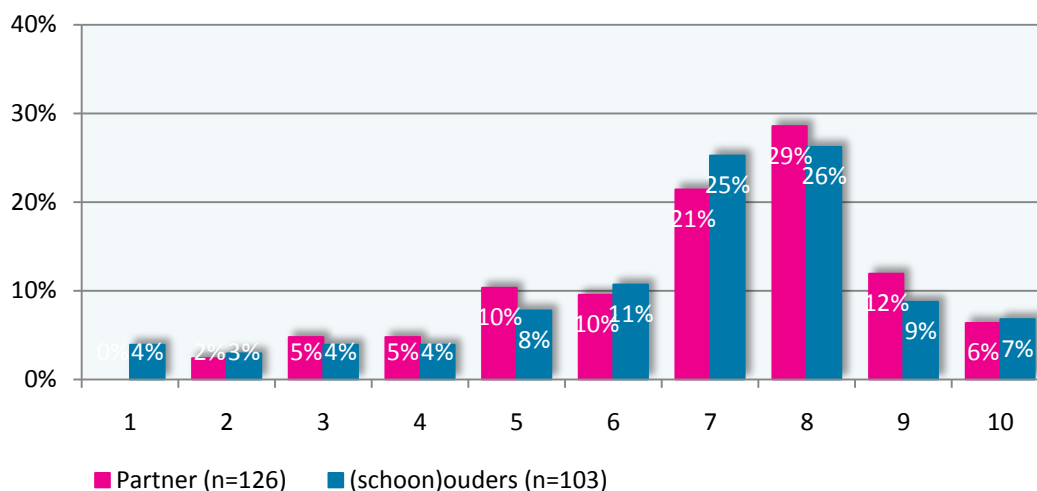
Figuur 18: Ervaren zorgzwaarte (0 is 'helemaal niet zwaar' en 10 is 'veel te zwaar', gecategoriseerd in 3 groepen) – vergelijking mantelzorgers die voor hun partner of (schoon)ouders zorgen (n=249)

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

In figuur 19 is de ervaren zorgzwaarte uitgesplitst voor mantelzorgers die voor hun partner zorgen en mantelzorgers die voor hun (schoon)ouder(s) zorgen. Hieruit blijkt dat er geen grote verschillen zijn in ervaren zorgzwaarte tussen deze groepen.

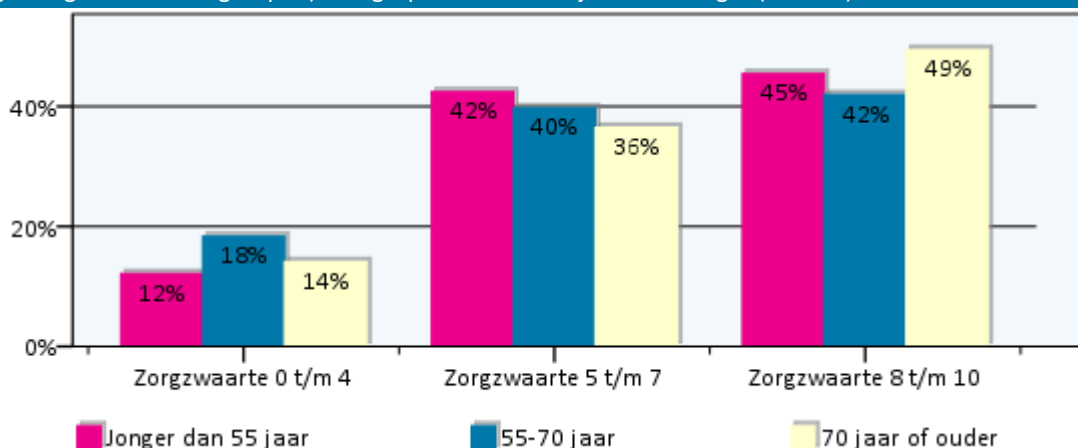
Figuur 19: Ervaren zorgzwaarte (0 is 'helemaal niet zwaar' en 10 is 'veel te zwaar') – vergelijking mantelzorgers die voor hun partner of (schoon)ouders zorgen (n=103 - 126)

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

In figuur 20 is de ervaren zorgzwaarte uitgesplitst naar de leeftijd van de mantelzorgers. De verschillen tussen de verschillende leeftijdsgroepen op deze vraag blijken klein te zijn.

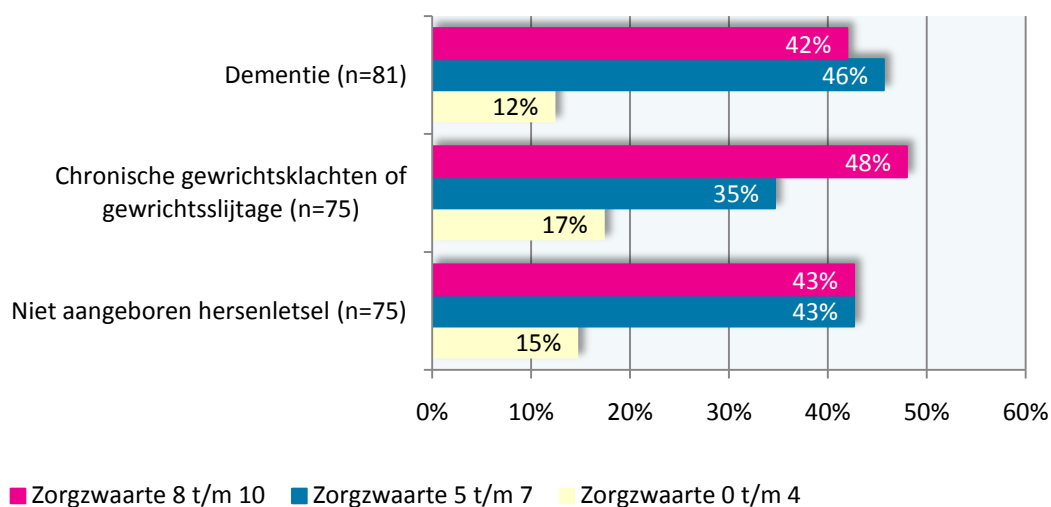
Figuur 20: v12 Ervaren zorgzwaarte (0 is 'helemaal niet zwaar' en 10 is 'veel te zwaar', gecategoriseerd in 3 groepen) – uitgesplitst naar leeftijd mantelzorger (n = 282)

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

In figuur 21 is de ervaren zorgzwaarte uitgesplitst naar de drie meest genoemde ziektebeelden. De verschillen tussen de verschillende ziektebeelden op deze vraag blijken klein te zijn. De gemiddelde score van de ervaren zorgzwaarte komen ook sterk met elkaar overeen: 6,72 voor niet aangeboren hersenletsel, 6,73 voor chronische gewrichtsklachten of gewrichtsslijtage en 6,79 voor dementie.

Figuur 21: v12 Ervaren zorgzwaarte 0 is 'helemaal niet zwaar' en 10 is 'veel te zwaar', gecategoriseerd in 3 groepen – uitgesplitst naar ziektebeeld (n = 81 - 75)

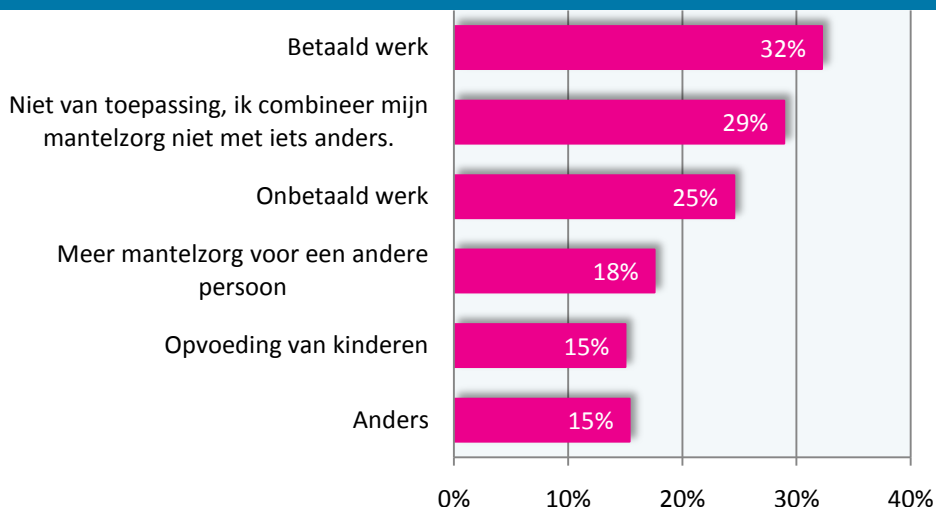

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

Combinatie mantelzorg met andere taken

Ruim tweederde van de mantelzorgers (71%) geeft aan de mantelzorg met andere taken te combineren. Zo combineert 32% de mantelzorg met betaald werk en 25% met onbetaald werk (zie figuur 22). Daarnaast verleent 18% meer mantelzorg voor een ander persoon en combineert 15% de mantelzorg met opvoeding van kinderen.

Figuur 22: Ik combineer de mantelzorg met.. (meerdere antwoorden mogelijk) (n =273) *Multipele respons

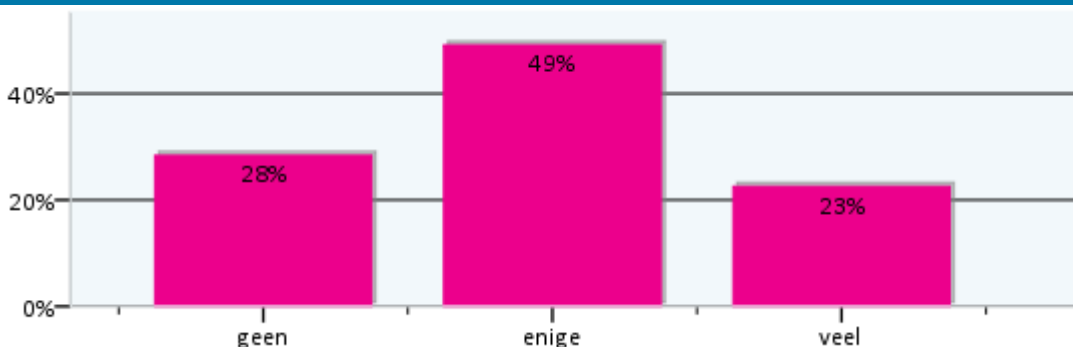
Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

*Respondenten konden meerdere antwoorden geven op deze vraag. Gemiddeld heeft men 1,33 antwoord gegeven

Moeite om mantelzorg te combineren met dagelijkse activiteiten

De mantelzorgers reageren verdeeld op de vraag of zij al dan niet moeite hebben om hun dagelijkse activiteiten te combineren met de mantelzorg (zie figuur 23). De helft van de mantelzorgers (49%) geeft aan hier enige moeite mee te hebben. Verder geeft ruim een kwart (28%) aan hier geen moeite mee te hebben, tegenover iets minder dan een kwart (23%) van de mantelzorgers die hier juist veel moeite mee hebben.

Figuur 23: Ik heb... geen, enkele of veel problemen om mijn dagelijkse activiteiten (bijvoorbeeld werk, huishouden, studie, gezin en vrije tijd) te combineren met mijn zorgtaken (n=275)

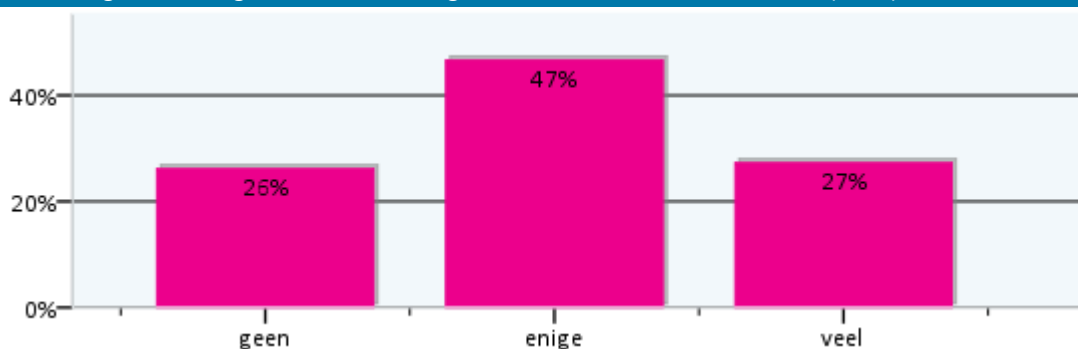
Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

Moeite om mantelzorg te combineren met dagelijkse activiteiten – uitsplitsingen

De vraag of men moeite heeft om de mantelzorg te combineren met dagelijkse activiteiten is uitgesplitst op een aantal mogelijk relevante achtergrondkenmerken van de mantelzorgers en hun naaste. De resultaten hiervan worden hieronder weergegeven.

Hiervoor zagen we dat 32% van de ondervraagde mantelzorgers de mantelzorg combineert met betaald werk. In onderstaande figuur is deze groep mantelzorgers uitgelicht op de vraag of zij moeite hebben om de mantelzorg te combineren met hun dagelijkse activiteiten. Hieruit blijkt dat de antwoorden van deze groep vrijwel geheel overeenkomen met de totale groep mantelzorgers, hoewel zij net wat vaker aangeven hier veel moeite mee te hebben (27% t.o.v. 23%). Dit verschil is echter te klein om hier conclusies uit te trekken.

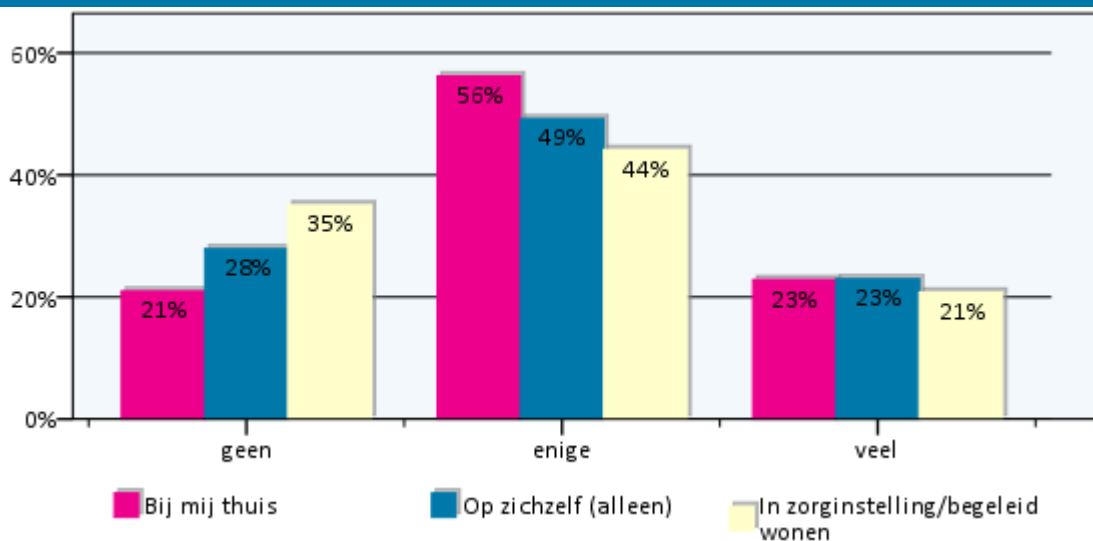
Figuur 24: Ik heb... geen, enkele of veel problemen om mijn dagelijkse activiteiten (bijvoorbeeld werk, huishouden, studie, gezin en vrije tijd) te combineren met mijn zorgtaken - Alleen mantelzorgers die aangaven de mantelzorg te combineren met betaald werk (n=88)

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

In figuur 25 is de vraag of men moeite heeft de mantelzorg te combineren met dagelijkse activiteiten uitgesplitst naar de woonsituatie van de naaste. Hieruit blijkt dat mantelzorgers die voor een naaste zorgen die bij hen in huis woont iets vaker enige of veel moeite hebben om dit te combineren (80% t.o.v. 72% van de totale groep). Mantelzorgers van naasten die in een zorginstelling woonachtig zijn of begeleid wonen zeggen relatief het meest dat zij hier geen moeite mee hebben (35% t.o.v. 28% onder de totale groep). Ook hier geldt echter dat de verschillen te klein zijn om hier conclusies uit te trekken.

Figuur 25: Ik heb... geen, enkele of veel problemen om mijn dagelijkse activiteiten (bijvoorbeeld werk, huishouden, studie, gezin en vrije tijd) te combineren met mijn zorgtaken – uitgesplitst naar woonsituatie naaste (n=54 - 123)

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

2.4. Ondersteuning: ontvangt men de steun waar behoefte aan is?

De respondenten is de vraag voorgelegd aan welke vormen van ondersteuning zij behoefte hebben. Hierbij is onderscheid gemaakt in ondersteuning waar behoefte aan is die zij in de huidige situatie nog niet ontvangen en ondersteuning waar behoefte aan is die zij in de huidige situatie al wel ontvangen. Op deze wijze wordt meer inzichtelijk op welke punten het aanbod aan ondersteuning niet (voldoende) aansluit op de vraag van de mantelzorgers.

Aan welke vormen van ondersteuning heeft men het meest behoefte?

In tabel 2 (kolom totaal behoefte) blijkt dat er relatief het meest behoefte is aan een goede samenwerking met de arts, verpleging en/of thuiszorg. Ruim de helft van de respondenten (54%) heeft hier behoefte aan. Aan blijk van waardering, zoals een (verwen)dag voor de mantelzorgers heeft eveneens ruim de helft behoefte (54%). Aan hulp bij de mantelzorg door familieleden of vrienden heeft 48% behoefte en aan erkenning van de arts, verpleging en/of thuiszorg 46%.

Welke vormen van ondersteuning ontvangt men nog niet?

In de kolom 'behoefte aan en ontvang ik nog niet' zien we het percentage mantelzorgers dat aangaf behoefte te hebben aan een vorm van ondersteuning, maar deze ondersteuning nog niet ontvangt. De drie meestgenoemde vormen van ondersteuning die men nog niet ontvangt zijn 'een blijk van waardering, zoals een (verwen)dag van de mantelzorg' (29%), 'hulp die mij als mantelzorgers sterker maakt' (27%), 'een goede samenwerking met de arts, verpleging en/of thuiszorg (25%)'.

In hoeverre wordt er in deze behoefte voorzien?

In de kolom 'aandeel (%) dat de ondersteuningsvorm nu nog niet ontvangt van de totale groep die hier behoefte aan heeft' zien we welk percentage van de totale groep die behoefte heeft aan de voorziening, deze vorm van ondersteuning op dit moment nog niet ontvangt.

Voor de vier ondersteuningsvormen waar het meest behoefte aan is, geldt het volgende:

- 📍 Van degenen die behoefte hebben aan een goede samenwerking met de arts, verpleging en/of thuiszorg, ontvangt ongeveer de helft (46%) deze ondersteuning nog niet
- 📍 Van degenen die behoefte hebben aan een (verwen)dag voor de mantelzorgers ontvangt 55% deze ondersteuning nog niet;
- 📍 Van degenen die behoefte hebben aan hulp bij de mantelzorg door familieleden of vrienden ontvangt 46% dit nog niet;
- 📍 Van degenen die behoefte hebben aan erkenning van de arts, verpleging en/of thuiszorg ontvangt 47% dit nog niet.

Er zijn enkele vormen van ondersteuning waar onder de totale groep mantelzorgers niet heel veel behoefte aan is. Dit betreft bijvoorbeeld de ondersteuningsvorm 'vervangende zorg thuis' (21%) en 'vervangende zorg elders' (18%). Voor deze vormen van ondersteuning geldt echter wel dat het aandeel mantelzorgers dat hier wel behoefte aan heeft maar nog niet ontvangt erg hoog is:

- 📍 Van degenen die behoefte hebben aan vervangende zorg thuis, ontvangt driekwart (75%) deze ondersteuning nog niet;
- 📍 Van degenen die behoefte hebben aan vervangende zorg elders, ontvangt 61% deze ondersteuning nog niet.

Voor alle vormen van ondersteuning geldt dat minimaal 46% van degenen die hier behoefte aan hebben de betreffende vorm van ondersteuning in de huidige situatie niet ontvangen.

Tabel 2: Aan welke vormen van ondersteuning bij uw mantelzorg heeft u behoefte? Geef in onderstaand schema s.v.p. aan of u de ondersteuning waar u behoefte aan heeft, nog niet of al wel ontvangt (meerdere antwoorden mogelijk) (n = 265).

Ondersteuningvorm	Behoeft e aan en ontvang ik <u>nog niet</u>	Behoeft e aan en ontvang ik <u>al wel</u>	Totaal behoefte	Aandeel (%) dat de ondersteuningsvorm nu <u>nog niet</u> ontvangt van de totale groep die hier behoefte aan heeft
Een goede samenwerking met de arts, verpleging en/of thuiszorg	24,9%	29,1%	54,0%	46,1%
Een blijk van waardering, zoals een (verwen)dag van de mantelzorg	29,4%	24,5%	53,9%	54,5%
Hulp bij de mantelzorg door familieleden of vrienden	21,9%	26,0%	47,9%	45,7%
Erkenning van de arts, verpleging en/of thuiszorg	21,9%	24,5%	46,4%	47,2%
Hulp die mij als mantelzorger sterker maakt	27,2%	14,7%	41,9%	64,9%
Hulp die de zorg minder zwaar maakt	21,5%	18,5%	40,0%	53,8%
Hulp bij de mantelzorg van beroepskrachten en/of vrijwilligers	20,0%	14,3%	34,3%	58,3%
Dagbesteding voor mijn naaste	17,7%	15,1%	32,8%	54,0%
Hulp in de vorm van steun door contact met andere mantelzorgers	15,1%	15,1%	30,2%	50,0%
Vervangende zorg thuis	15,8%	5,3%	21,1%	74,9%
Vervangende zorg elders	11,3%	7,2%	18,5%	61,1%
Niet van toepassing, ik heb geen ondersteuning nodig			21,5%	-
Totaal	242%	200%	442%	-

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

Ondersteuningsbehoefte – uitsplitsingen

De antwoorden op de vraag aan welke vormen van ondersteuning de mantelzorgers behoefte hebben zijn uitgesplitst op een aantal (achtergrond) vragen, waaronder het geslacht van de mantelzorgers en het ziektebeeld van de naaste. De resultaten hiervan worden hieronder weergegeven.

Ondersteuningsbehoefte – uitgesplitst naar mantelzorgers die niemand hebben om hulp te vragen

In de tabel hieronder is de ondersteuningsbehoefte van de (28%) mantelzorgers die aangeven niemand te hebben om hulp aan te vragen uitgelicht. Deze groep blijkt het meest behoefte te hebben aan een goede samenwerking met de arts, verpleging en/of thuiszorg (60% t.o.v. 54% onder de totale groep). Tevens heeft men veel behoefte aan hulp die hen als mantelzorgster sterker maakt (56% t.o.v. 42% onder de totale groep) en aan 'hulp die de zorg minder zwaar maakt' (52% t.o.v. 40% onder de totale groep).

Bij de totale groep mantelzorgers zagen we dat voor alle aspecten geldt dat minimaal 46% van degenen die hier behoefte aan hebben deze vorm van ondersteuning nog niet ontvangt. Onder de groep mantelzorgers die eerder aangaf niemand te hebben om hulp aan te vragen geldt dat dit percentage zelfs op minimaal 63% ligt.

Tabel 3: Aan welke vormen van ondersteuning bij uw mantelzorg heeft u behoefte? Geef in onderstaand schema s.v.p. aan of u de ondersteuning waar u behoefte aan heeft, nog niet of al wel ontvangt (meerdere antwoorden mogelijk) - Alleen de 28% mantelzorgers die eerder aangaven niemand te hebben om hulp aan te vragen (v16_1) (n = 639).

Ondersteuningvorm	Behoefte aan en ontvang ik <u>nog niet</u>	Behoefte aan en ontvang ik <u>al wel</u>	Totaal behoefte	Aandeel (%) dat de ondersteuningsvorm nu <u>nog niet</u> ontvangt van de totale groep die hier behoefte aan heeft
Hulp die de zorg minder zwaar maakt	39,7%	12,7%	52,4%	75,8%
Hulp die mij als mantelzorgster sterker maakt	42,9%	12,7%	55,6%	77,1%
Hulp in de vorm van steun door contact met andere mantelzorgers	22,2%	11,1%	33,3%	66,7%
Erkenning van de arts, verpleging en/of thuiszorg	34,9%	14,3%	49,2%	71,0%
Een goede samenwerking met de arts, verpleging en/of thuiszorg	44,4%	15,9%	60,3%	73,7%
Een blijk van waardering, zoals een (verwen)dag van de mantelzorg	31,7%	19,0%	50,8%	62,5%
Hulp bij de mantelzorg door familieleden of vrienden	36,5%	12,7%	49,2%	74,2%
Hulp bij de mantelzorg van beroepskrachten	28,6%	9,5%	38,1%	75,0%

en/of vrijwilligers				
Vervangende zorg thuis	22,2%	1,6%	23,8%	93,3%
Vervangende zorg elders	12,7%	4,8%	17,5%	72,7%
Dagbesteding voor mijn naaste	22,2%	9,5%	31,7%	70,0%
Niet van toepassing, ik heb geen ondersteuning nodig		9,5%		-
Totaal	338%	124%	462%	-

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

Ondersteuningsbehoefte – uitgesplitst naar geslacht

In de tabel hieronder is de ondersteuningsbehoefte uitgesplitst naar het geslacht van de mantelzorgers.

Tabel 4: Aan welke vormen van ondersteuning bij uw mantelzorg heeft u behoefte? Geef in onderstaand schema s.v.p. aan of u de ondersteuning waar u behoefte aan heeft, nog niet of al wel ontvangt (meerdere antwoorden mogelijk) - Uitgesplitst naar geslacht mantelzorgers (n = 182 en 79).

Behoeftesomschrijving	Vrouwen (n = 182)		Mannen (n = 79)	
	<u>nog niet</u>	<u>al wel</u>	<u>nog niet</u>	<u>al wel</u>
Een goede samenwerking met de arts, verpleging en/of thuiszorg	25,3%	29,1%	25,3%	30,4%
Een blijk van waardering, zoals een (verwen)dag van de mantelzorg	29,1%	29,1%	30,4%	15,2%
Hulp bij de mantelzorg door familieleden of vrienden	22,5%	26,4%	19,0%	26,6%
Erkenning van de arts, verpleging en/of thuiszorg	24,7%	24,2%	16,5%	26,6%
Hulp die mij als mantelzorger sterker maakt	29,1%	14,3%	24,1%	16,5%
Hulp die de zorg minder zwaar maak	4%	17,0%	26,6%	22,8%

Hulp bij de mantelzorg van beroepskrachten en/of vrijwilligers	19,2%	14,3%	21,5%	13,9%
Dagbesteding voor mijn naaste	17,0%	13,7%	20,3%	17,7%
Hulp in de vorm van steun door contact met andere mantelzorgers	15,9%	13,2%	13,9%	20,3%
Vervangende zorg thuis	13,7%	3,8%	21,5%	8,9%
Vervangende zorg elders	12,1%	4,4%	10,1%	12,7%
Niet van toepassing, ik heb geen ondersteuning nodig		22,5%		17,7%
Totaal	243%	170%	243%	215%

Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

Ondersteuningsbehoefte – uitgesplitst naar ziektebeeld

In de tabel hieronder is de ondersteuningsbehoefte uitgesplitst naar het ziektebeeld van de mantelzorgers.

Tabel 5: Aan welke vormen van ondersteuning bij uw mantelzorg heeft u behoefte? Geef in onderstaand schema s.v.p. aan of u de ondersteuning waar u behoefte aan heeft, nog niet of al wel ontvangt (meerdere antwoorden mogelijk) - Uitgesplitst naar ziektebeeld.

	Niet aangeboren hersenletsel		Chronische gewrichtsklachten of gewrichtsslijtage		Dementie	
	<u>nog niet</u>	<u>al wel</u>	<u>nog niet</u>	<u>al wel</u>	<u>nog niet</u>	<u>al wel</u>
Behoeft aan en ontvang ik:						
Hulp die de zorg minder zwaar maakt	26,5%	19,1%	28,2%	19,7%	10,3%	17,9%
Hulp die mij als mantelzorger sterker maakt	27,9%	19,1%	32,4%	11,3%	25,6%	12,8%
Hulp in de vorm van steun door contact met andere mantelzorgers	17,6%	19,1%	23,9%	9,9%	11,5%	15,4%
Erkenning van de arts, verpleging en/of thuiszorg	30,9%	27,9%	23,9%	23,9%	15,4%	30,8%
Een goede samenwerking met de arts, verpleging en/of thuiszorg	32,4%	30,9%	28,2%	22,5%	19,2%	35,9%

Een blijk van waardering, zoals een (verwen)dag van de mantelzorg	26,5%	32,4%	43,7%	21,1%	16,7%	29,5%
Hulp bij de mantelzorg door familieleden of vrienden	25,0%	22,1%	29,6%	22,5%	17,9%	35,9%
Hulp bij de mantelzorg van beroepskrachten en/of vrijwilligers	23,5%	8,8%	18,3%	8,5%	20,5%	20,5%
Vervangende zorg thuis	11,8%	8,8%	29,6%	2,8%	6,4%	5,1%
Vervangende zorg elders	10,3%	5,9%	15,5%	5,6%	7,7%	9,0%
Dagbesteding voor mijn naaste	19,1%	14,7%	26,8%	8,5%	14,1%	23,1%
Niet van toepassing, ik heb geen ondersteuning nodig		14,7%		21,1%		16,7%
Totaal	252%	224%	300%	177%	165%	253%

2.5. Verlichten

Ruim een kwart van de mantelzorgers (28%) geeft aan dat er niemand is aan wie zij hulp kunnen vragen bij het geven van mantelzorg indien zij dit nodig zouden hebben (zie tabel 6). Indien we de mantelzorgers die aangaven dat deze vraag niet op hen van toepassing is buiten beschouwing laten ligt dit aandeel op 33%. Verder blijkt dat 18% van de mantelzorgers niet om hulp wil vragen (23% indien we n.v.t. buiten beschouwing laten) en dat 17% hier niet om durft te vragen (22% indien we n.v.t. buiten beschouwing laten).

Tabel 6: v16_1 t/m v16_3. Wanneer ik hulp nodig heb of zou hebben bij het geven van mantelzorg... (n = 195 - 253).

	Ja	Nee	N.v.t.
...is er iemand aan wie ik dit kan vragen (n=253)	57%	28%	15%
...wil ik daarom vragen (n=195)	59%	18%	24%
...durf ik daarom te vragen (n=218)	60%	17%	23%

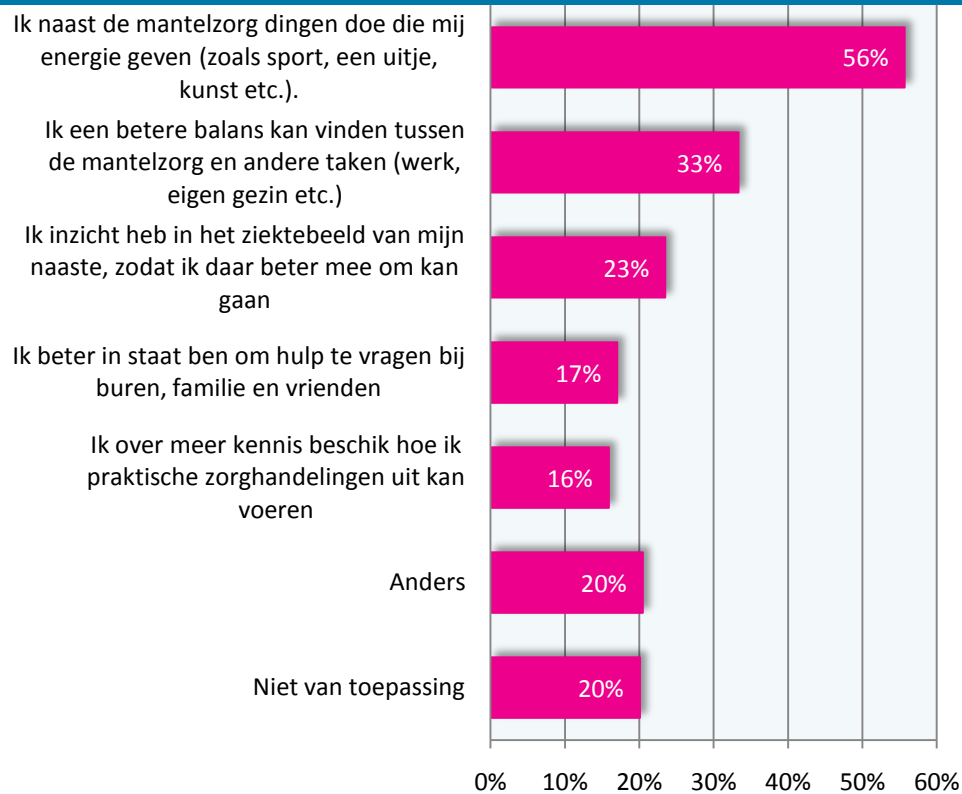
Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

2.6. Versterken

Mantelzorgers is de vraag voorgelegd op welke wijze zij beter in staat zijn om goede zorg te geven en het vol te houden. Hieruit blijkt dat het voor hen met name belangrijk is om naast de mantelzorg dingen te doen die hen energie geven, waaronder sport, een uitje, kunst etc. Dit wordt door ruim de helft (56%) genoemd. Tevens geeft een derde (33%) van de mantelzorgers aan dat zij hier beter toe in staat zijn indien zij een betere balans kunnen vinden tussen de mantelzorg en andere taken. Daarnaast zou het volgens ongeveer een kwart (23%) helpen (meer) inzicht te hebben in het ziektebeeld van hun naaste zodat zij hier beter mee om kunnen gaan (zie figuur 26).

Hoewel men maximaal 3 antwoorden op deze vraag kon geven, gaven de mantelzorgers gemiddeld 1,9 antwoorden op deze vraag.

Figuur 26: Ik ben als mantelzorg(er) beter in staat om goede zorg te geven en het vol te houden wanneer: 3 antwoorden mogelijk (n =264) *Multipele respons

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

*Respondenten konden meerdere antwoorden geven op deze vraag. Gemiddeld heeft men 1,86 antwoord gegeven

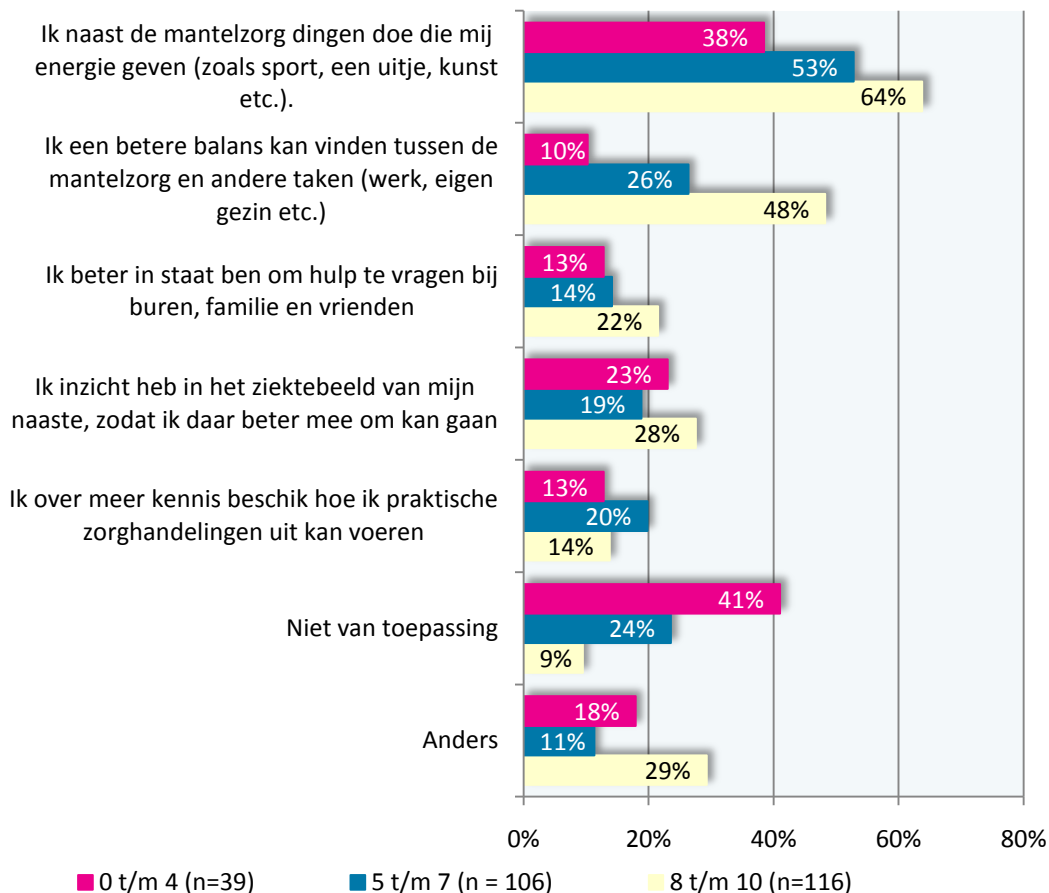
Versterken – uitsplitsingen

De vraag wat de mantelzorgers nodig hebben om goede zorg te geven en het vol te houden is uitgesplitst op een aantal (achtergrond) vragen. De resultaten hiervan worden hieronder weergegeven.

In figuur 27 is de wijze waarop mantelzorgers beter in staat zijn om goede zorg te geven en het vol te houden uitgesplitst naar ervaren zorgzwaarte (0 is ‘helemaal niet zwaar’ en 10 is ‘veel te zwaar’, gecategoriseerd in 3 groepen). Hieruit blijkt bij meerdere aspecten dat de mantelzorgers die de zorg als (zeer) zwaar ervaren (categorie zorgzwaarte 8 t/m 10), hier meer behoefte aan hebben dan de overige twee zorgzwaarte categorieën.

Zo blijkt dat 64% van de mantelzorgers met ervaren zorgzwaarte categorie 8 t/m 10 van mening is dat zij beter in staat zijn goede zorg te geven indien zij naast de mantelzorg dingen doen die hen energie geven. Voor mantelzorgers met zorgzwaarte categorie 5 t/m 7 of 0 t/m 4 bedragen deze percentages respectievelijk 53% en 38%. Hetzelfde zien we terug bij het antwoord ‘ik een betere balans kan vinden tussen de mantelzorg en andere taken’: 48% van de mantelzorgers met ervaren zorgzwaarte categorie 8 t/m 10 is van mening dat zij beter in staat zijn goede zorg te geven wanneer ze dingen doen die hen energie geven. Onder mantelzorgers met zorgzwaarte categorie 5 t/m 7 of 0 t/m 4 is dit antwoord doorrespectievelijk 26% en 10% genoemd.

Figuur 27: Ik ben als mantelzorgder beter in staat om goede zorg te geven en het vol te houden wanneer: 3 antwoorden mogelijk – Uitgesplitst naar ervaren zorgzwaarte (0 is ‘helemaal niet zwaar’ en 10 is ‘veel te zwaar’, gecategoriseerd in 3 groepen) (n = 39 - 116) *Multipele respons

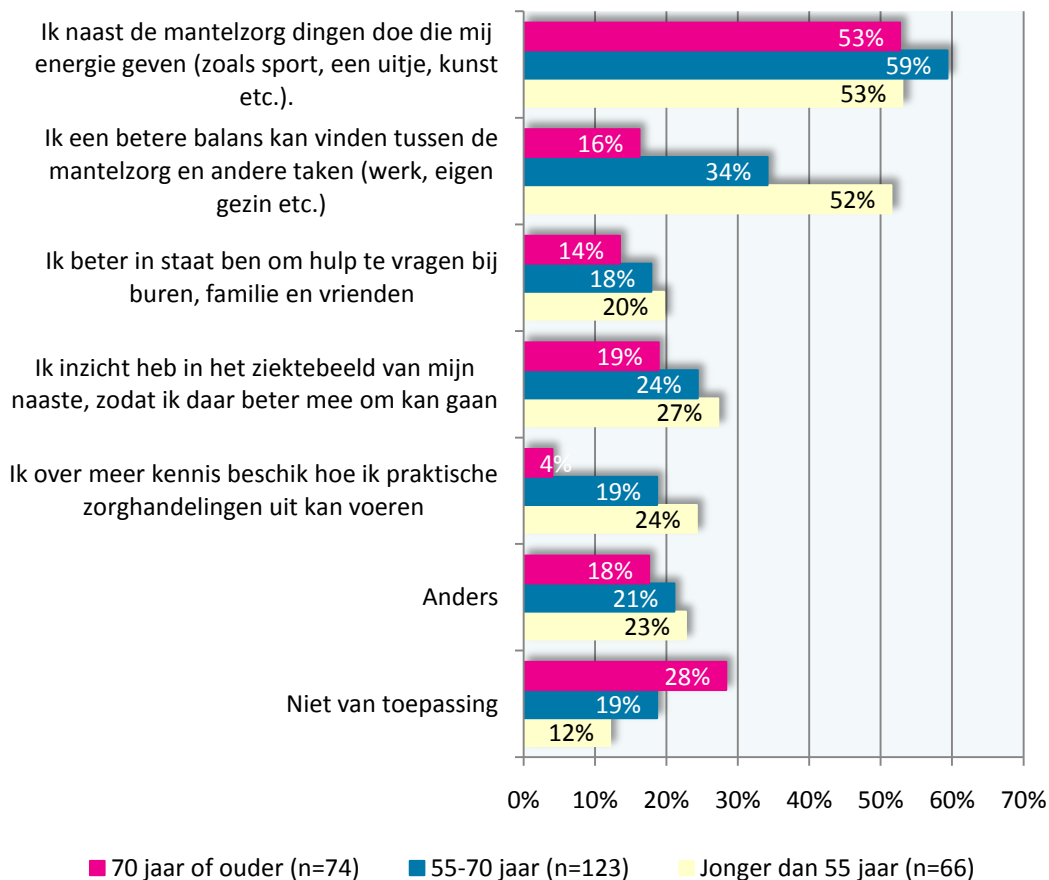

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

*Respondenten konden meerdere antwoorden geven op deze vraag. Gemiddeld heeft men 1,86 antwoord gegeven

In figuur 28 is de wijze waarop mantelzorgers beter in staat zijn om goede zorg te geven en het vol te houden uitgesplitst naar de leeftijd van de mantelzorgers. Het grootste verschil tussen de verschillende leeftijdsgroepen zit in het antwoord ‘ik een betere balans kan vinden tussen de mantelzorg en andere taken’. Vooral door de mantelzorgers die jonger zijn dan 55 jaar is dit antwoord vaak genoemd (52%, t.o.v. 34% van de 55-70 jarigen en 16% van de 70-plussers). Dit is overigens in de lijn der verwachting, gezien er bij de jongere mantelzorgers vaker sprake zal zijn van andere taken zoals een baan, gezin etc.

Figuur 28: Ik ben als mantelzorgers beter in staat om goede zorg te geven en het vol te houden wanneer: 3 antwoorden mogelijk – Uitsplitst naar leeftijd (n =66-123) *Multipele respons

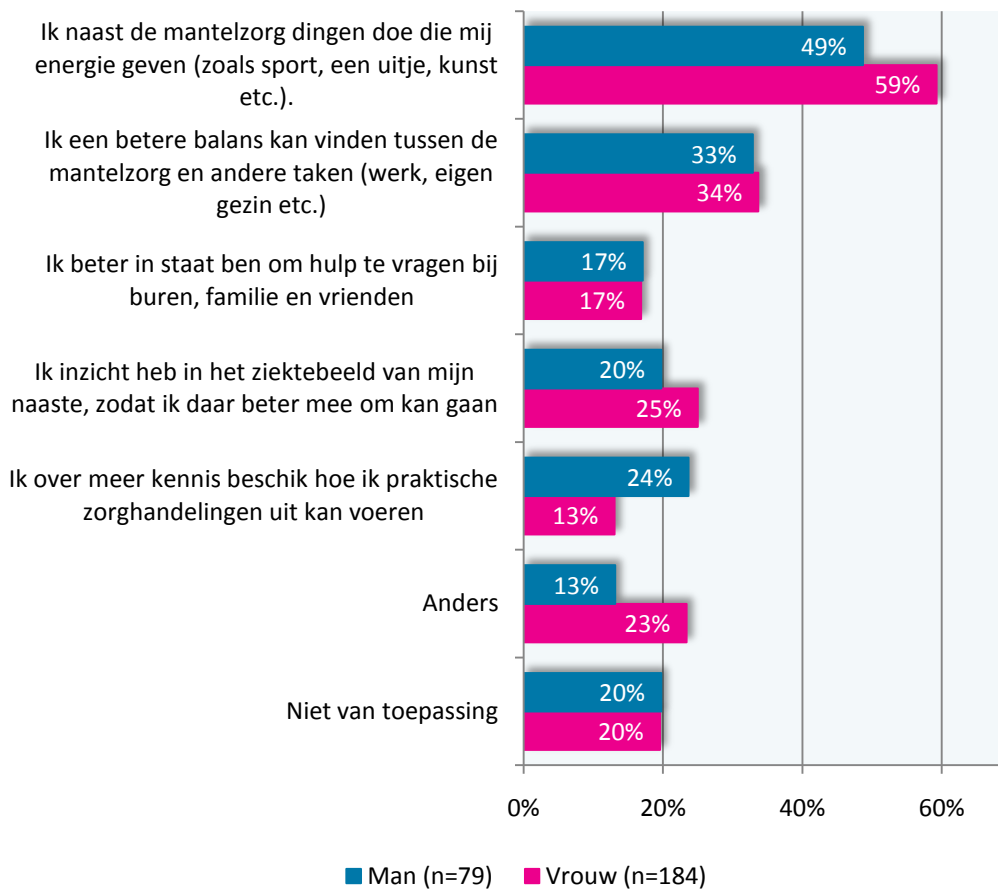

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

*Respondenten konden meerdere antwoorden geven op deze vraag. Gemiddeld heeft men 1,86 antwoord gegeven

In figuur 29 is de wijze waarop mantelzorgers beter in staat zijn om goede zorg te geven en het vol te houden uitgesplitst naar het geslacht van de mantelzorgers. Hieruit blijken geen grote verschillen. Desondanks geven vrouwen wat vaker aan dat ze beter in staat zijn om goede zorg te geven en het vol te houden indien zij naast de mantelzorg dingen doen die hen energie geven (59% t.o.v. 49%). Mannen geven daarentegen relatief vaker aan dat zij beter in staat zijn om goede zorg te geven en het vol te houden indien zij over meer kennis beschikken over hoe zij praktische zorghandelingen uit kunnen voeren (24% t.o.v. 13%).

Figuur 29: Ik ben als mantelzorgder beter in staat om goede zorg te geven en het vol te houden wanneer: 3 antwoorden mogelijk – Uitgesplitst naar geslacht (n = 79 – 184) *Multipele respons

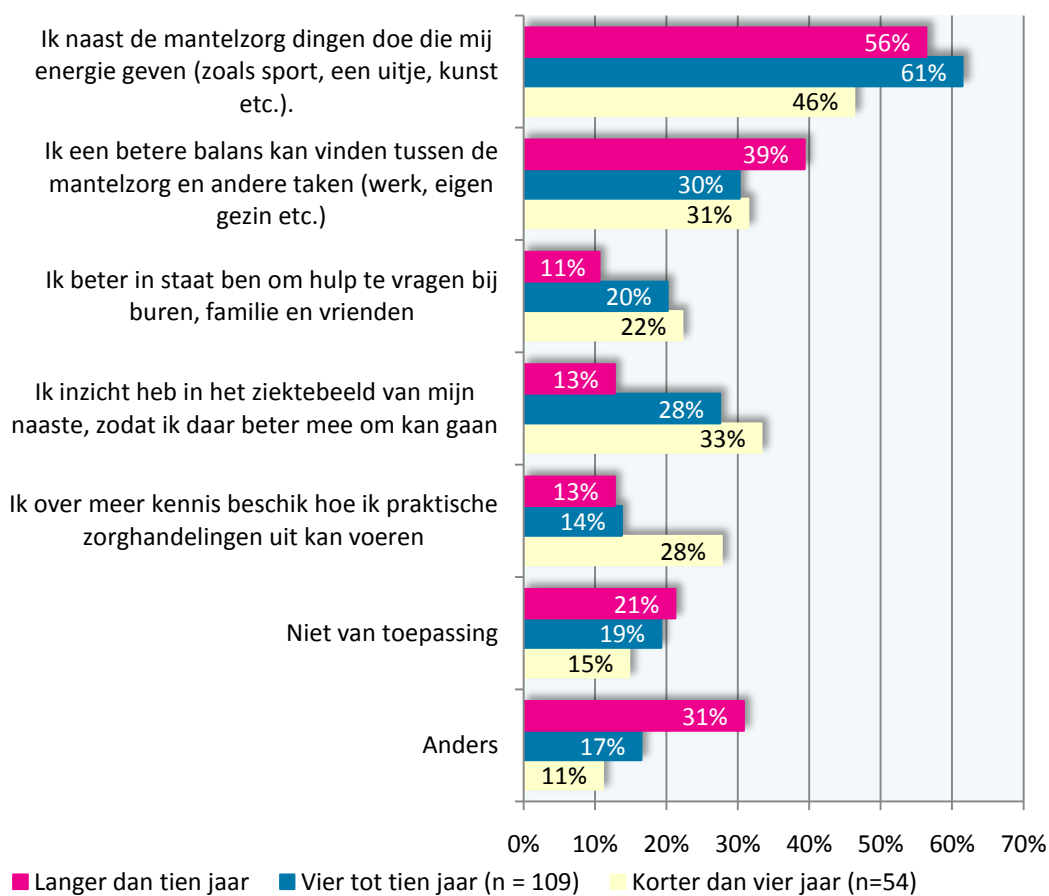

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

*Respondenten konden meerdere antwoorden geven op deze vraag. Gemiddeld heeft men 1,86 antwoord gegeven

In figuur 30 is de wijze waarop mantelzorgers beter in staat zijn om goede zorg te geven en het vol te houden uitgesplitst naar het aantal jaar dat de mantelzorgers reeds zorg verlenen aan hun naaste. Hieruit blijkt dat mantelzorgers die nog maar kort (korter dan vier jaar) mantelzorg verlenen, relatief vaker aangeven beter in staat te zijn om goede zorg te geven en het vol te houden wanneer zij over meer kennis beschikken hoe praktische zorghandelingen uit te voeren (28% t.o.v. 14% (4-10 jaar) en 13% (langer dan 10 jaar)). Ook geeft deze groep relatief vaker aan dat zij beter in staat zijn om goede zorg te geven en het vol te houden indien zij inzicht hebben in het ziektebeeld van hun naaste, zodat zij hier beter mee om kunnen gaan (33% t.o.v. 28% (4-10 jaar) en 13% (langer dan 10 jaar)).

Figuur 30: Ik ben als mantelzorger beter in staat om goede zorg te geven en het vol te houden wanneer: 3 antwoorden mogelijk – Uitesplitst naar aantal jaar mantelzorg (n = 79 – 184) *Multipele respons

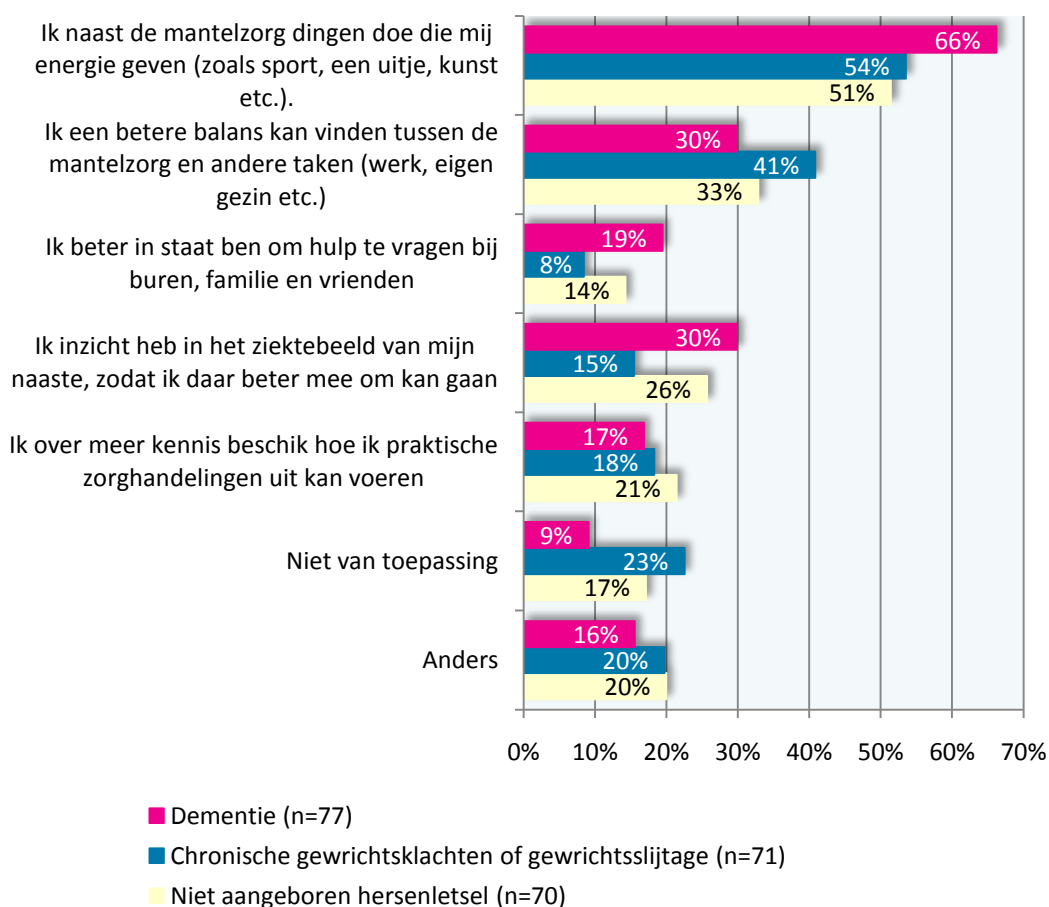
Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

*Respondenten konden meerdere antwoorden geven op deze vraag. Gemiddeld heeft men 1,86 antwoord gegeven

In figuur 31 is de wijze waarop mantelzorgers beter in staat zijn om goede zorg te geven en het vol te houden uitgesplitst naar de drie meest genoemde ziektebeelden. Dingen doen die hen energie geven wordt het meest genoemd door mantelzorgers van mensen met dementie (66%) en het minst door mantelzorgers van mensen met niet aangeboren hersenletsel (51%). Overigens is dit wel door alle drie de subgroepen het meest genoemde antwoord op deze vraag.

Verder noemen mantelzorgers met chronische gewrichtsklachten of gewrichtsslijtage minder vaak het antwoord 'ik inzicht heb in het ziektebeeld van mijn naaste, zodat ik daar beter mee om kan gaan' (15% t.o.v. 26% (niet aangeboren hersenletsel) en 30% (dementie)). Een betere balans vinden tussen mantelzorg en andere taken wordt juist weer iets vaker genoemd door mantelzorgers van mensen met chronische gewrichtsklachten of gewrichtsslijtage.

Figuur 31: v17 'Ik ben als mantelzorgers beter in staat om goede zorg te geven en het vol te houden wanneer...' (meerdere antwoorden mogelijk) – uitgesplitst naar ziektebeeld (n=70 – 77) *Multipele respons

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

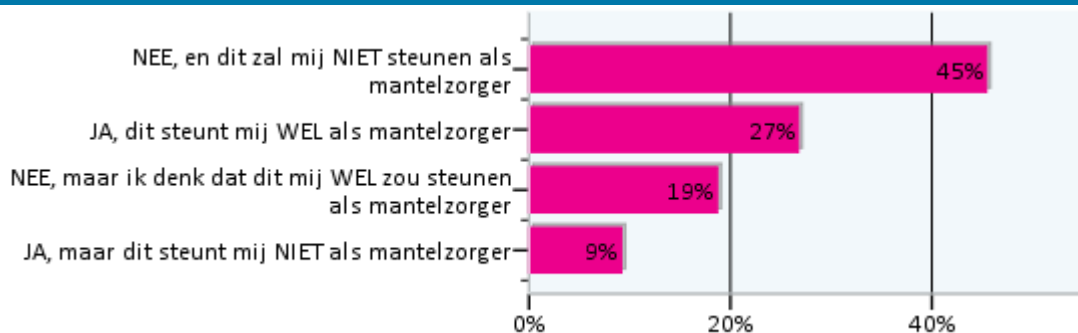
*Respondenten konden meerdere antwoorden geven op deze vraag. Gemiddeld heeft men 1,86 antwoord gegeven

2.7. Verbinden

Bijna tweederde van de mantelzorgers (64%) geeft aan op dit moment geen contact te hebben met andere mantelzorgers (zie figuur 32). Van hen verwacht 70% ook dat dit hen niet zou steunen als mantelzorger, terwijl de overige 30% van hen verwacht dat dit hen wel zal helpen.

Toch is er nog een aardige groep die op dit moment geen contact heeft met andere mantelzorgers, terwijl zij wel denken dat dit hen zou steunen. Dit geldt voor 19% van de mantelzorgers.

Figuur 32: v18 Hebt u op dit moment contact met andere mantelzorgers? (n = 273)

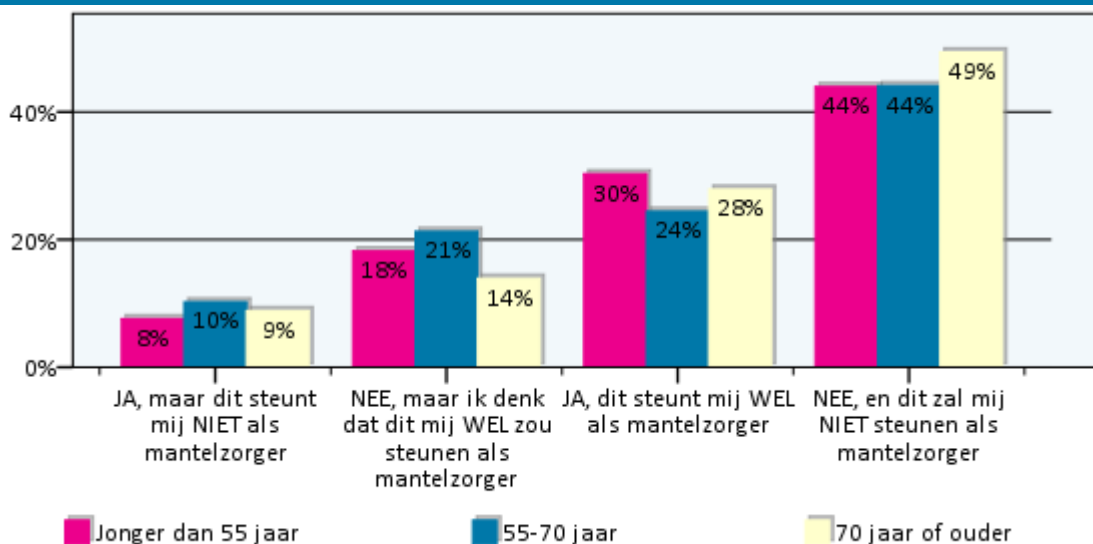
Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

Verbinden – uitsplitsingen

Voorgaande vraag over contact met andere mantelzorgers is uitgesplitst op een aantal (achtergrond) vragen. De resultaten hiervan worden hieronder weergegeven.

In figuur 33 is de vraag over contact met andere mantelzorgers uitgesplitst naar de leeftijd van de mantelzorgers. Hieruit blijken geen grote verschillen.

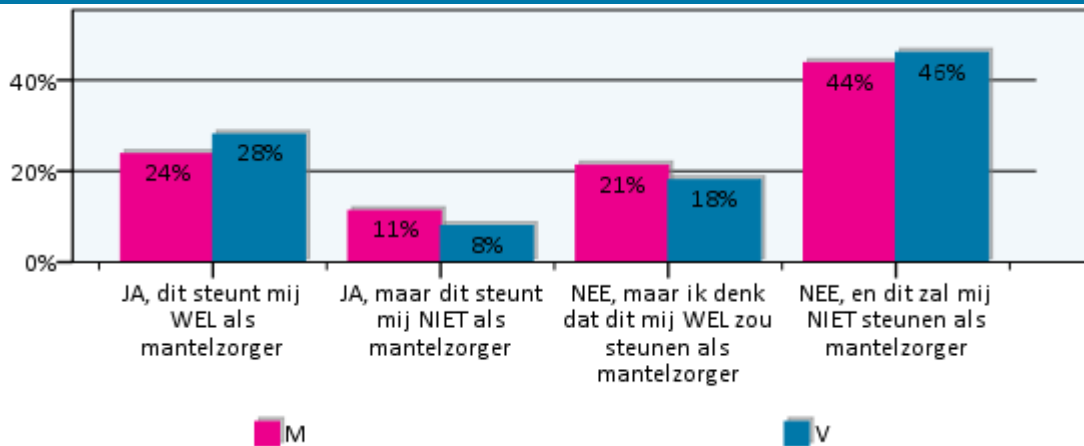
Figuur 33: v18 Hebt u op dit moment contact met andere mantelzorgers? – Uitgesplitst naar leeftijd mantelzorger (n=272).

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

In figuur 34 is de vraag over contact met andere mantelzorgers uitgesplitst naar het geslacht van de mantelzorgers. Ook hier zijn geen grote verschillen zichtbaar.

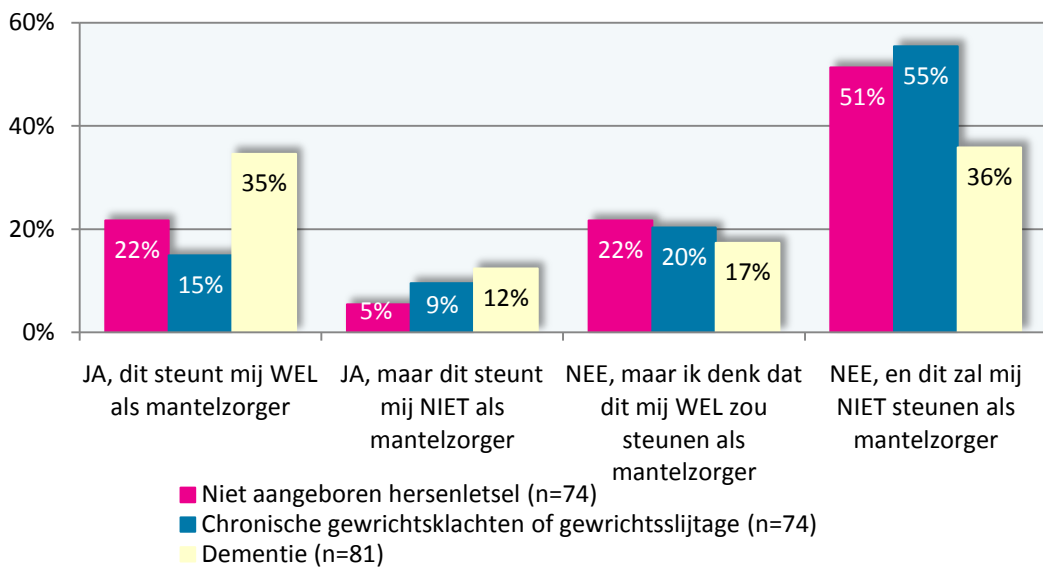
Figuur 34: v18 Hebt u op dit moment contact met andere mantelzorgers? – Uitgesplitst naar geslacht mantelzorger (n= 269).

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

In figuur 35 is de vraag over contact met andere mantelzorgers uitgesplitst naar de drie meest genoemde ziektebeelden van de naaste. Hier zijn wel wat verschillen zichtbaar tussen de groepen zichtbaar. Vooral de groep mantelzorgers van mensen met dementie valt hierbij op. Zij geven relatief vaker aan dat zij contact hebben met andere mantelzorgers (45% t.o.v. 27% (niet aangeboren hersenletsel) en 24% (chronische gewrichtsklachten of gewrichtsslijtage)).

Figuur 35: v18 Hebt u op dit moment contact met andere mantelzorgers? – Uitgesplitst naar ziektebeeld naaste (n=74 – 81).

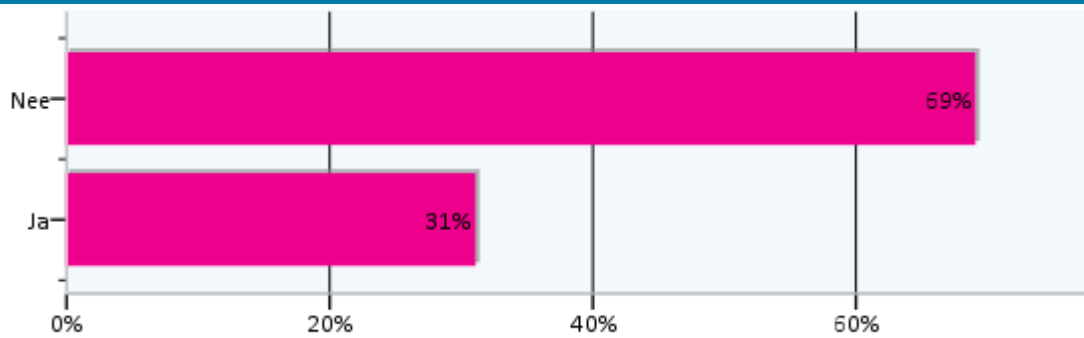

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

Nieuwe contacten opdoen

Een op de drie mantelzorgers geeft aan (ook) andere nieuwe contacten op te willen doen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om contacten met mensen met dezelfde interesse of mensen in de buurt (zie figuur 36).

Figuur 36: v19 Zou u, naast contact met andere mantelzorgers, ook graag andere nieuwe contacten opdoen (bijvoorbeeld met dezelfde interesse, of mensen in de buurt)? (n=271)

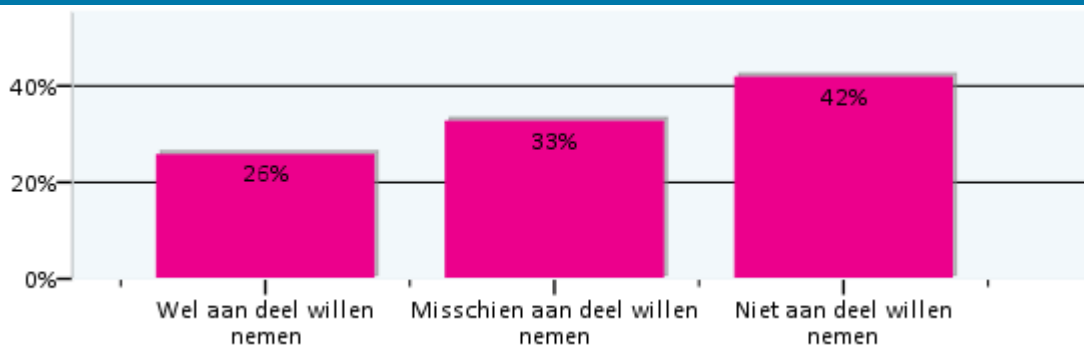

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

Behoefte aan deelname aan gespreksgroep

Wanneer er een gespreksgroep wordt georganiseerd over bijvoorbeeld het ziektebeeld van de betreffende naaste, zou ruim de helft (59%) hier (misschien) aan deel willen nemen (zie figuur 37). Daarentegen geeft 42% van de mantelzorgers aan dat zij hier niet aan deel zouden willen nemen.

Figuur 37: v20 Wanneer er een gespreksgroep wordt georganiseerd over bijvoorbeeld het ziektebeeld van mijn naaste zou ik daar: (n=273)

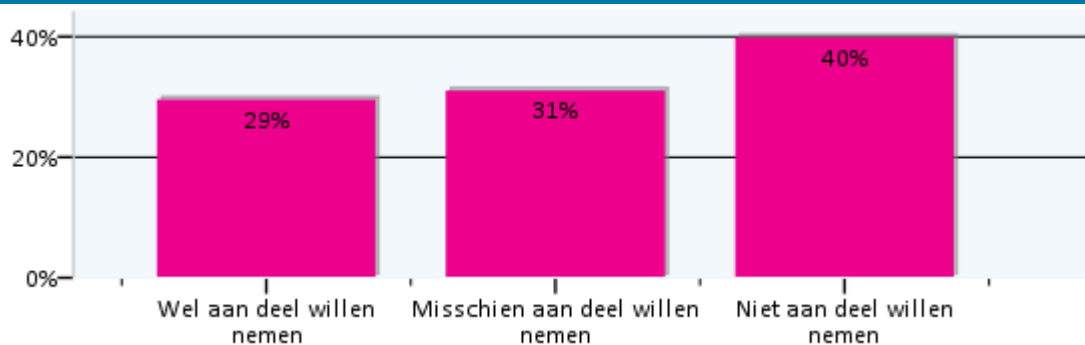
Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

Behoefte aan deelname aan gespreksgroep – uitsplitsingen

Voorgaande vraag over behoefte aan deelname aan een gespreksgroep is uitgesplitst op een aantal (achtergrond) vragen. De resultaten hiervan worden hieronder weergegeven.

In de figuur hieronder is de behoefte aan een gespreksgroep van de (28%) mantelzorgers die aangeven niemand te hebben om hulp aan te vragen uitgelicht. De antwoorden van deze uitgelichte groep blijken echter vrijwel geheel overeen te komen met de antwoorden van de totale groep mantelzorgers.

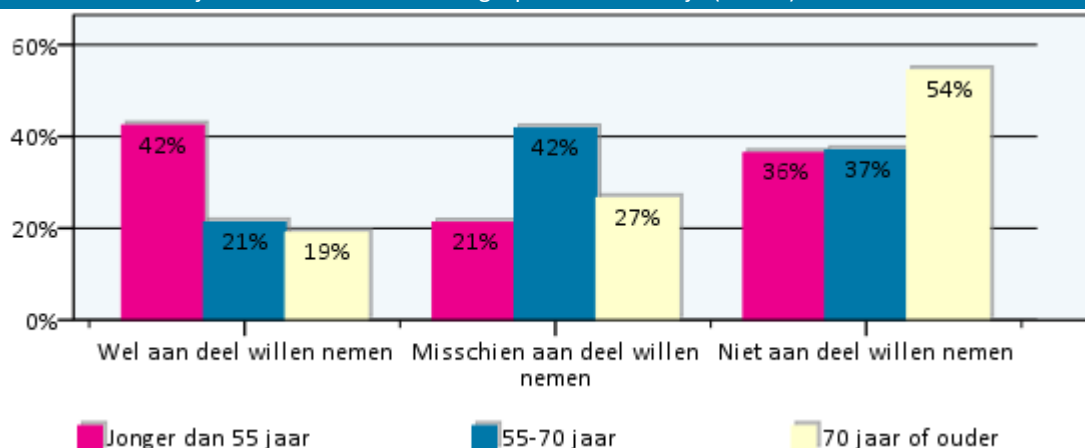
Figuur 38: v20 Wanneer er een gespreksgroep wordt georganiseerd over bijvoorbeeld het ziektebeeld van mijn naaste zou ik daar:- Alleen de 28% mantelzorgers die eerder aangaven niemand te hebben om hulp aan te vragen (v16_1) (n=68)

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

In de figuur hieronder is de behoefte aan een gespreksgroep uitgesplitst naar de leeftijd van de mantelzorgers. Mantelzorgers jonger dan 55 jaar zeggen veel vaker hier aan deel te willen nemen (42%, t.o.v. 21% (55-70 jaar) en 19% (70 +)). De oudste groep mantelzorgers heeft hier het minst behoefte aan: 54% van de 70-plussers antwoordt dat zij hier niet aan deel wil nemen t.o.v. 36% (jonger dan 55 jaar) en 37% (55-70 jaar).

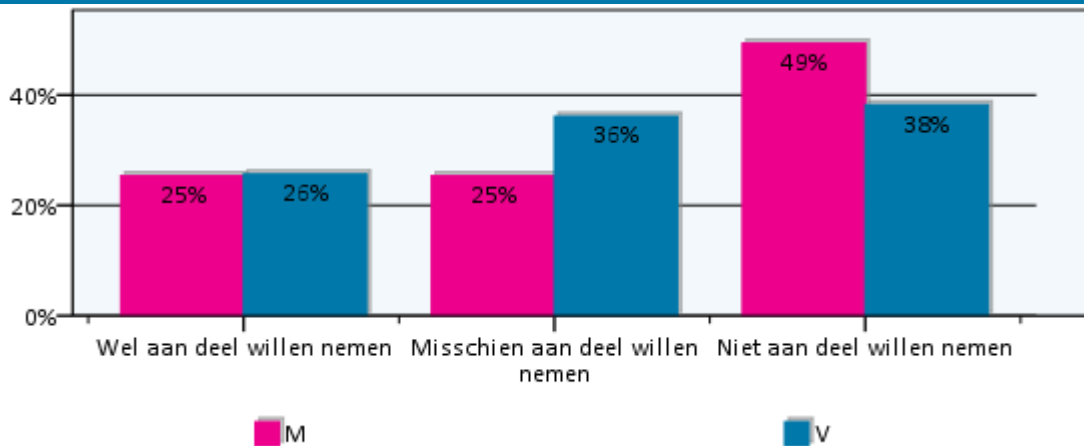
Figuur 39: v20 Wanneer er een gespreksgroep wordt georganiseerd over bijvoorbeeld het ziektebeeld van mijn naaste zou ik daar: - Uitgesplitst naar leeftijd (n=272)

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

In de figuur hieronder is de behoefte aan een gespreksgroep uitgesplitst naar het geslacht van de mantelzorgers. Hieruit blijken geen grote verschillen. Desondanks geven vrouwen wat vaker aan hier (misschien) aan deel te willen nemen dan mannen (62% t.o.v. 50%).

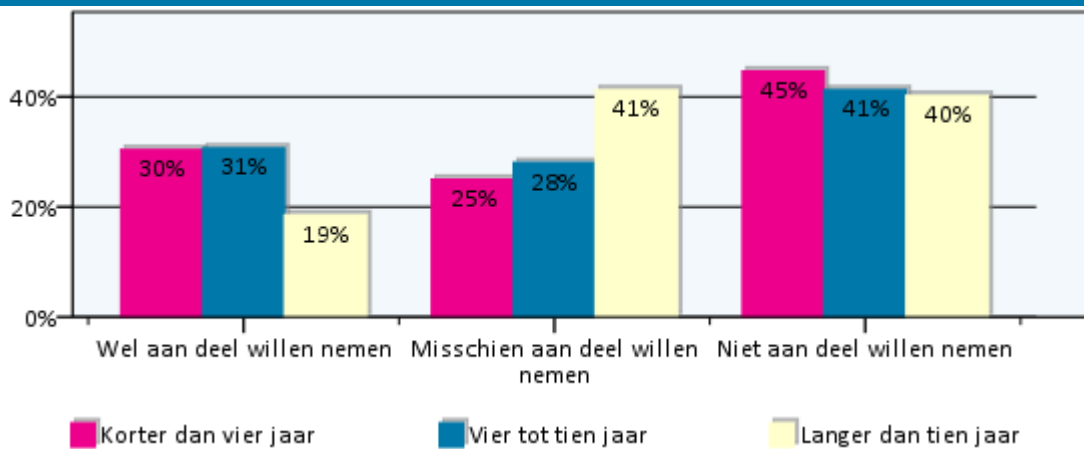
Figuur 40: v20 Wanneer er een gespreksgroep wordt georganiseerd over bijvoorbeeld het ziektebeeld van mijn naaste zou ik daar: - Uitgesplitst naar geslacht (n=270)

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

In de figuur hieronder is de behoefte aan een gespreksgroep uitgesplitst naar het aantal jaar dat men reeds mantelzorg verleent. Mantelzorgers die langer dan 10 jaar mantelzorg verlenen geven wat minder vaak aan deel te willen nemen aan een gespreksgroep (19% t.o.v. 31% (korter dan 4 jaar) en 31% (4-10 jaar)). Daarentegen geven zij wel vaker aan dit ‘misschien’ te willen.

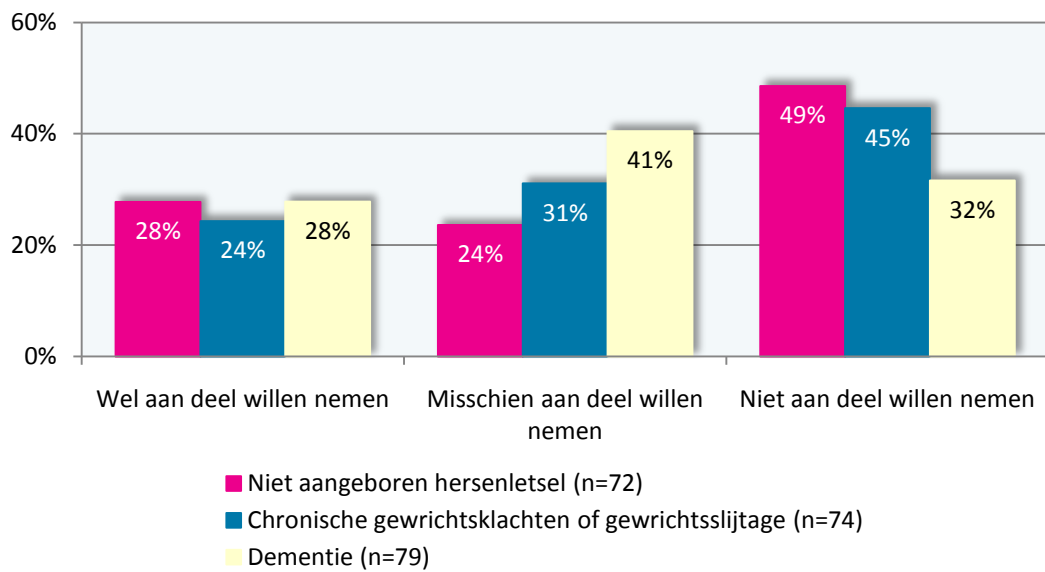
Figuur 41: v20 Wanneer er een gespreksgroep wordt georganiseerd over bijvoorbeeld het ziektebeeld van mijn naaste zou ik daar: – Uitgesplitst naar aantal jaar mantelzorg (n= 267).

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

In de figuur hieronder is de behoefte aan een gespreksgroep uitgesplitst naar de meest genoemde ziektebeelden. Mantelzorgers van mensen met dementie geven het meest aan hier (misschien) behoefte aan te hebben (69% t.o.v. 55% (chronische gewrichtsklachten of gewrichtsslijtage) en 52% (niet aangeboren hersenletsel)).

Figuur 42: v20 Wanneer er een gespreksgroep wordt georganiseerd over bijvoorbeeld het ziektebeeld van mijn naaste zou ik daar: - uitgesplitst naar ziektebeeld (72 – 79)

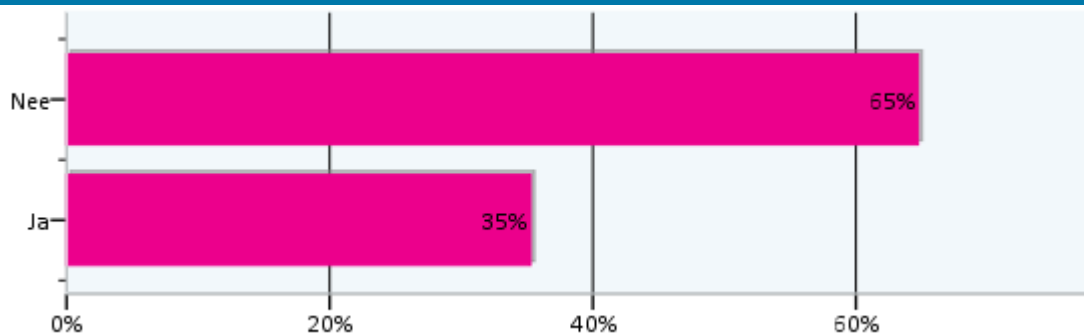

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

Contact met andere mantelzorgers

Ongeveer tweederde van de mantelzorgers (65%) geeft aan geen behoefte te hebben om met andere mantelzorgers in contact te komen/blijven (zie figuur 43). Daarentegen geldt voor ruim een derde (35%) dat zij hier wel behoefte aan hebben.

Figuur 43: v21 Wilt u graag met andere mantelzorgers in contact komen / blijven? (n=258)

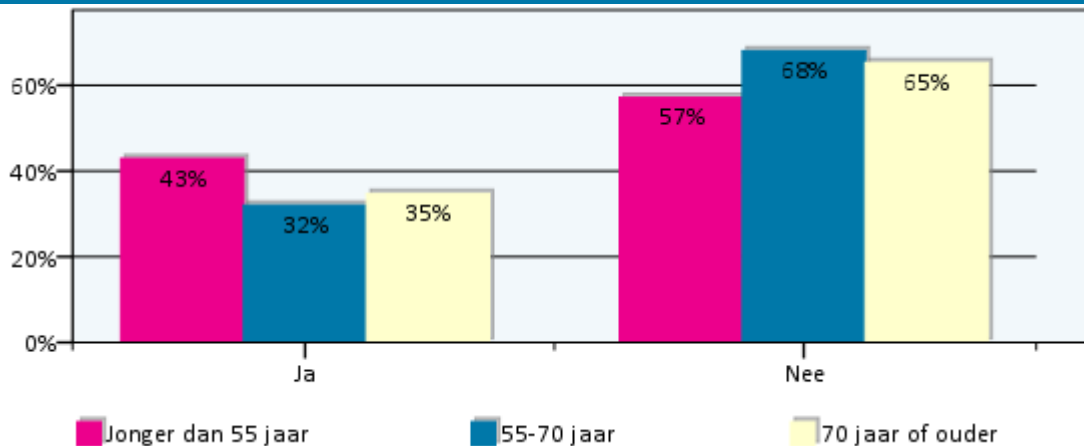
Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

Contact met andere mantelzorgers - uitsplitsingen

Voorgaande vraag over het contact met andere mantelzorgers is uitgesplitst op een aantal (achtergrond) vragen. De resultaten hiervan worden hieronder weergegeven.

In onderstaande figuur is de vraag over het contact met andere mantelzorgers uitgesplitst naar de leeftijd van de mantelzorgers. Hieruit blijkt dat de mantelzorgers jonger dan 55 jaar relatief wat vaker aangeven graag met andere mantelzorgers in contact te willen komen/blijven (43% t.o.v. 32% (55-70 jaar) en 35% (70+)). De verschillen zijn echter niet heel groot.

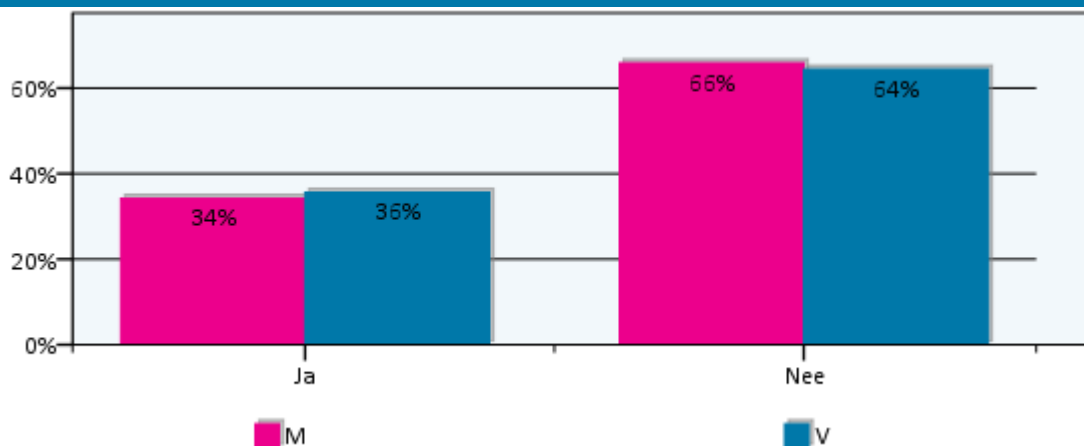
Figuur 44: v21 Wilt u graag met andere mantelzorgers in contact komen / blijven? – Uitgesplitst naar leeftijd mantelzorger (n=257)

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

De vraag over het contact met andere mantelzorgers is eveneens uitgesplitst naar het geslacht van de mantelzorgers. De behoefte aan contact met andere mantelzorgers onder mannen en vrouwen blijkt vrijwel geheel gelijk te zijn (zie figuur 45).

Figuur 45: v21 Wilt u graag met andere mantelzorgers in contact komen / blijven? – Uitgesplitst naar geslacht mantelzorger (n=256)

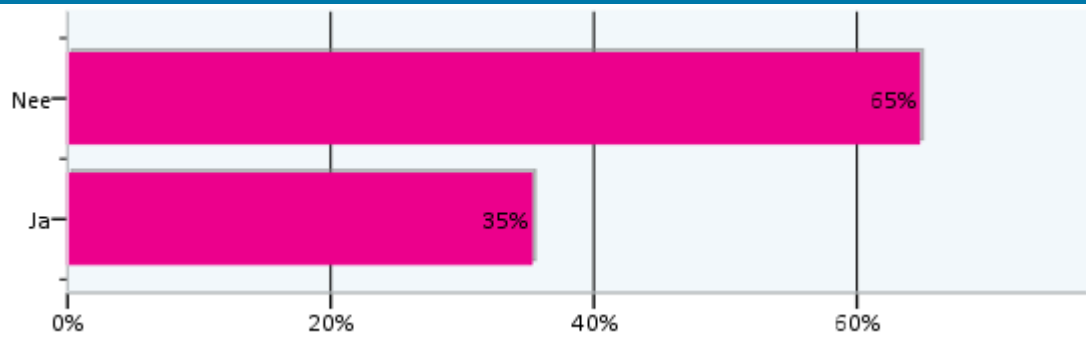

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015

Mantelzorg het belangrijkste onderwerp van gesprek?

Aan de mantelzorgers die aangaven graag met andere mantelzorgers in contact te willen komen/blijven, is gevraagd of de mantelzorg het belangrijkste onderwerp van gesprek zou moeten zijn in het contact met andere mantelzorgers. Ruim een derde (35%) is van mening dat de mantelzorg inderdaad het belangrijkste onderwerp van gesprek zou moeten zijn. De overige 65% is van mening dat dit niet zo zou moeten zijn (zie figuur 46).

Figuur 46: Als u met andere mantelzorgers in contact komt, zou de mantelzorg dan het belangrijkste onderwerp van gesprek moeten zijn? - Alleen respondenten die bij vorige vraag aangaven graag in contact te willen komen/blijven met andere mantelzorgers (n = 88)

Bron: Labyrinth Onderzoek & Advies 2015